

Beküldetett.

A korneuburgi marhapor tárgyában lapunk múlt havi 15-dik számában bírálatot hozván, — indítva érozuk magunkat, azon számtalan elismerési nyilatkozatra, melyekkel az mindenhol kitüntetésben részesített, arra utalva visszajárni. — A korneuburgi marhaporokról évről évre gyarapodó roppant fogyasztása, melyről saját magunknak meggyőződési alkalmunk volt, — elég bizonyítékot nyújt arra nézve, hogy az értelmes mezei gazda azt mindelebb beismerje, s tény az: hogy célszerűsége s az abban helyezett bizalom s hathatóságánál fogva különösen a háziállatoknál gyakran mutatkozó betegségek gyógyítása végett minden ókszerű gazdánál máris nélkülözhetlen háziszere vált. — Minél fogva a mezei gazdáknak használatot véltünk tenni az által, hogy ha az oly sokszor említett marhaporra figyelmessé tesszük.

A megrendelési forrást illetőleg a mai számban megjelent hirdetésben utaljuk a t. cz. gazdaközösséget.

A marhavész és marhabetegségek ellen

mint legkínzóbb óvszerek elismert

KORNEUBURGI MARHAPOR

valódi minőségben folyvást kapható:

PESTEN: Török József gyógyszerésznél, király-utca 7-ik sz. a., Thalmyer A. és társa, Halbauer testv., Glitz J., Blau M. P., Hollósy testv., Kündl és Fröhwrth, **BUDAŰ:** az udvari gyógyszerárban, — Aradon: Probst E. J., Tones és Freiberger, — Brassóban: Heschmayer és társa, Gyertyánfy és fia, — Debreczenben: Bigio J., Csanak J., — Dettan: Braunmüller, — Eperjesen: Zsombely J., — Eszéken: Deszátly J., — Esztergomban: Bierbrauer C. J., — Egerben: Tschögl J., — Gyöngyösön: Kozsánovich, — Kassán: Novelly A., — Kolozsvárt: Wolf, — Komáromban: Belloni A., Ziegler és fia, — Mohács: Kögl, — Nagyváradon: Janky A., — Nagykanizsán: Feszelszöfer és Rosenberg, — Pancsován: Rauschan és fia és Graf, — Pozsonyban: Schertz F., Hackenberger testv., Waritsch, Kovács J., — Rozsnyón: Pösch J., — Sopronban: Pachofer L., Müller P., Mezey A., — Szekesfehérvárról: Legmann A. L., Kovács P., — Szegezen: Aigner, — Selmezen: Dimák, Zelenka, — Szepesváralján: Pest J. B., — Szolnokon: Scheftsik Istv., — Temesvárt: Maxer és Sailer A., Babusnik, — Trencsénben: Kulka és Weisz, — Vácson: Bodendorfer, — Varszdon: Halter F. és Koterba, Veszprémben: Lang J. 981 (3-6)

VETŐMAGVAK.

HOFFMANN J.

Pesten, a Dunasoron, kis-hiduteza szögletén „az angol király” című szállodában, a „VETŐHEZ”.

ajánlja nagy raktárát mindenem gazdasági magvakból, úgymint: löhere- és takarmányfű-magvakat stb., valódi hollandi és francia konyha-, kerti- és főzék-magvakat; fa-, juhár-, eger-, nyír-, veresfenyő-, lucfenyő-, erdei fenyő-, akác- és eperfamagvakat stb., több száz fajú legszebb virágmagvakat, ezek közt a valódi kitűnő erfurti ibolyákat, ószi rózsákat stb., valódi haaremi virág-magvakat, legszebb gyöngyikeket. Ezeket kívül folyvást kaphatók: növényföldök, kuba-hárshejak és francia folyékony mézgak (faviszák) jutányos áron. 1009 (1-3)

Arjegyék ingyen szolgáltatik.

Gazdasági vetőmagvak,

úgymint: lucerna és veres löhere, burgundi takarmány és cukorkorpa, fűmagvak, akácia, baltacim, burnot, timófi, muhar, búkköny és többféle mag kapható:

Halbauer és Kölber-nél 988 (5-7)
Pesten, felső Dunasoron, Nákó-féle házban, a lánchiddal szemben.

FOG-GYAPOT.

Sokoldalú fáradozás és számos kísérlet után sikerült alálrtnak egy oly foggyapotot feltalálni, mely által minden, bármilyen néven nevezendő fogfajás, kor- és nemkülönbség nélkül megszűnik.

Ezen gyapot aképp vétetik használatba, hogy annak az egyik vége meggyujtatik, és ismét eloltatik, úgy, hogy a gyapot folytonos szikrakása által kifűlő füst beszívásbask. E végre a száj csukva tartatik, s a füst az orra mindaddig feljutatik, míg a szem könyeket nem hullat. **Bergmann, gyógyszerész.**

Magyar- és Erdélyországra nézve TÖRÖK JÓZSEF
Gyógyszerész ur főraktárában, király-utca 7. sz. a. Pesten, kapható.

Aradon Ring és Szarka, — Brassóban Stieler, — B-Csabán Latzay, — Beregszászon Buzát, — Debreczenben Borsos, — Eszéken Deszátly gyógyszerész, — Eperjesen Makóvitzky, — Egerben Westely gyógyszer, — Gyöngyösön Kozsánovich, — Győrben Szabó, — Ipolyvágyon Sartorius, — Kaposváron Csaly, — Késmárkon Gensich, — Kassán Maletter, — Kecskeméten Handl, — Kolozsvárt Wolf, — Léván Boleman, — Marosvásárhelyen Jemey, — M-Szigeth Marossán, — Miskolcon Bözörményi, — Magyar-Óvárotról Sziklay, — Mezőberényben Naracz, — Nyiregyháza Mathéides, — Nagyváradon Molnár, — Nagykárolyban Jelinek, — Nagy-Körösről Traxler, — Orosházán Stauroczky, — Pakson Malatinczky, — Pozsonyban Piszatory, — Pécsen Neutwich, — Putnokon Szepessy, — Rimaszombaton Hamalár, — Sz-Fehérvártól Sáy, — Szathmárotól Ember, — Szabadkán Jód, — Szegezen Aigner, — Szentesen Eisendorfer, — Szolnokon Scheftsik, — Temesvártól Pecher, — Tokajban Krötzer, — T-Ujlakon Rojko, — Varszdon Halter gyógyszerész, — Zarábban Mitlbach uraknál.

Egy kisebb csomag ára 30 kr., egy nagyobb csomagé 50 kr. a. é.

Isméti eladók igen kedvező engedményben részesülnek. 966 (9-12)

Kiadó-tulajdonos Heckenast Gusztáv. — Nyomatott saját nyomdájában Pesten, 1865 (egyetem-utca 4-ik szám alatt).

Ház- és háztelek-eladás.

Pesten, az aradi-utczában (Teréz-külváros), egy ház 650 négyszög ölet magában foglaló háztelekkel együtt szabad kézből eladandó. E tárgyban bővebb értesítést ad a „Vasárnapi Ujság” és „Politikai Ujdonságok” kiadó-hivatala Pesten, egyetem-utca 4-ik szám alatt. (1-6)

Mayer György, fényképész Pesten.

Mint hogy legalább is 30,000 darab fényképeszeti mintának birtokában vagyok, ennélfogva van szerencsém tisztelt voróimmal szemmel tiszteltet tudatni, hogy a látogatási jegy-alku fényképek árait tetemesen alább szállítottam. — Másolatok darabja 30 kr. Készítetnek továbbá a már intézetemben látogatási jegy-alku levett személyek életnagyságig nagyított mellképek, valamint gyertya-ellenzőknek igen alkalmas üveg-transparent-képek is — a porcellánképek mintájára, csinos állványtal, darabszáma 8 forintjával. Megrendelések az ország bármely vidékéről elfogadhatnak, s azok gyorsan és pontosan teljesítetnek.

Van szerencsém a t. cz. közönséget egyszersmind tiszteltet arra figyelmeztetni, hogy a nálam látogatási jegy-alku levett személyek fényképei nagytársa — különösen a már elhaltaknál — vehető leginkább alkalmazásba, minthogy azok fénykép mintái már készletben megvannak, s arra felhasználhatók.

Fényképek számára, minden megkívántató nagyságban, megpróbált objektívák a legolcsóbb árért adatnak el. 1005 (1-2)

MÜLLER TAMÁS

kalap gyára Pesten, király-utca 8. sz.

ezennel tiszteltet jelenti a t. cz. közönségnek, hogy nála mindennemű s a legújabb mintára készített kalapok kaphatók, urak hölgyek és gyermekek számára, a lehető legjutányosb áron.

Régibb kalapok dívatszerűvé változtatása szinte elfogadhatik s azok gyorsan és pontosan teljesítetnek. 1008 (1-3)

A legnagyobb vászonruha-raktárban

váci-utca,

„Ypsilantihoz” Pesten,

kaphatók a legolcsóbb áron és legnagyobb választékban mindenemű fehéreneműek férfiak, hölgyek és gyermekek számára, úgymint:

20000 darabnál több férfi-íngek rumburgi vagy hollandi vászomból darabja 3 ft, 3 ft 25 kr, 3 ft 50 kr, 4 ft, 4 ft 50 kr, 5 ft, 5 ft 50 kr, 6 ft, 6 ft 50 kr, 7 ft, 8 ft, 10 ft, 12 ft.

10000 darabnál több színes férfi-íngek 1000 különböző mintában, régibb mintájú 2 ft, legújabb minták és legdívatosabban varrva 2 ft 50 kr, 3 ft.

Fehér pamut madapolan férfi-íngek 1 ft 75 kr, 2 ft, 2 ft 50 kr, 3 ft, 3 ft 50 kr.

Férfi-gatyák vászomból, magyar vagy félmagyar mintára 2 ft, 2 ft 25 kr, 2 ft 50 kr, 3 ft, 3 ft 50 kr.

Női íngek rumburgi vászomból, simák 2 ft 50 kr, 3 ft, 3 ft 50 kr, 4 ft, 5 ft.

Női íngek rumburgi és hollandi vászomból hímzeve 4 ft, 5 ft, 6 ft, 7 ft, 7 ft 50 kr, 8 ft, 9 ft, 10 ft, sveiczi és francia mellmustrával 4 ft, 4 ft 50 kr, 5 ft, 5 ft 50 kr, 6 ft, 7 ft.

Fü-íngek vászomból 4 éves 1 ft 80 kr, 2 ft 10 kr, 6 éves 1 ft 85 kr, 2 ft 40 kr, 8 éves 2 ft, 2 ft 45 kr, 10 éves 2 ft 10 kr, 2 ft 65 kr, 12 éves 2 ft 40 kr, 2 ft 90 kr, 3 ft 50 kr, 14 éves 2 ft 65 kr, 3 ft 15 kr, 4 ft 20 kr, 16 éves 3 ft, 3 ft 50 kr, 4 kr, 4 ft 50 kr.

Színes fü-íngek 4 éves 1 ft 25 kr, 6 éves 1 ft 40 kr, 8 éves 1 ft 55 kr, 10 éves 1 ft 75 kr, 12 éves 2 ft, 14 éves 2 ft 10 kr, 16 éves 2 ft 20 kr.

Mindennemű téli alsó mellények, nadrágok, harisnyák és egyéb téli czikkék férfiak és hölgyek számára nagy választékban.

Főraktára a legjobb 3/4, 4 és 5 rőf széles amerikai krinolinoknak fehér vagy hamuszín darabja 2 ft 50 kr-től 6 ft-ig, vörös 5 ft-től 8 ft-ig.

Színes alsó szoknyák legfinomabbak, darabja 6 ft. 50 kr., 7 ft., 7 ft. 50 kr.

Férfel orvos tyukszem-írtószere egy üvegecske 50 kr.

És sok egyéb kész fehérenemű czikkék, melyekről az árjegyzék kívánatra bérmentesen elküldetik.

Továbbá ajánljuk nagy raktárunkat rumburgi, hollandi, írlandi, kreasz- és bőrvászonokban a legolcsóbb gyári áron.

Vászoncsukendők tucatzája 3 ft, 3 ft 50 kr, 4 ft, 4 ft 50 kr, 5 ft, 5 ft 50 kr, 6 ft, 7 ft 50 kr, 8 ft, 9 ft, 10 ft, egész 20 ft-ig.

Törökzők tucatzája 5 ft, 6 ft 50 kr, 7 ft, 8 ft, 8-16 ft-ig.

Színes agyi kanavasz vége 9 ft, 10 ft, 11 ft, 12 ft, 13-16 ft-ig.

Valóságos vászon-asztalnemű.
Asztalkendők tucatzája 5 ft 30 kr, 6 ft 20 kr, 6 ft 60 kr, 7 ft 50 kr, 8 ft, 9 ft.

Abraszok minden nagyságban hat személytől 24-ig. Asztali készletek 6, 12, 18 és 24 személyre. Legjobb minőségű kő-czérna csomójú 1 ft 20 kr, és 1 ft 60 kr.

Nagy választás ággyterítők, pique és tricel-paplanokból, kavics-kendőköl és minden e nembe vázó czikkékből.

Raktárunkban vast czikkéknél nagy előnyül szolgál az, hogy minden megvett, az árjegyzék elállott czikk 14 nap alatt nemcsak kieserlhető, hanem egyszersmind ki nem elégités esetben az ár vissza is adatik.

Szállítások minden irányban, az ár előleges beküldése mellett vagy utánvételleg gyorsan és legjobban eszközölhetnek, ugyiszint mindennemű megrendelések mustra szerint leghamarább elkészítetnek.

941 (5-6)

Kollarits József és fia.

Pest, márczius 19-én 1865.

Előfizetési feltételek 1865-dik évre: a Vasárnapi Ujság és Politikai Ujdonságok együtt: Egész évre 10 ft. — Fél évre 5 ft. — Csúpan Vasárnapi Ujság: Egész évre 6 ft. Fél évre 3 ft. — Csúpan Politikai Ujdonságok: Egész évre 6 ft. Fél évre 3 ft.

Hirdetési díjak, a Vasárnapi Ujság és Politikai Ujdonságokkál illetoleg, 1863. november 1-től kezdve: Egy, négyezer hasábjott petti sor ára, vagy annak helye egyszeri igtatásnál 10 krba háromszor, vagy többszöri igtatásnál csak 7 krba számítatik. — Külföldre nézve kiadó-hivatalunk számára hirdetésményeket elfogad, Hamburg és Altonában: Haascenstein és Vogler. — M. Frankfurtban: Otto Mollien és aeger könyvkereskedése; Bécsben: Oppellik Alajos. — és Pesten: a kertész-gazdasági ügynökké Is. József, 14. sz. a. Bélyeg-díj, külön minden igtatás után 30 kr.

Wagner Richárd.

Wagner Richárd Vilmos, a jelenkor egyik lángelméjű zeneköltője, 1813. május 22-én Lipscebén született. Atyja városi hivatalnok volt, s fia születését alig félévvel élte túl. Édes anyja csakhamar újra férjhez ment Geyer Lajoshoz, ki festő és színész volt egyszersmind s a család Drezdába költözött. Alig lett 7 éves, s már mostoha atyját is elvesztette, s újra támasz és vezető nélkül maradt a világban.

Kilencz éves korában a drezdai iskolába adták, s itt kezdett gymnásiumi tanulmányait szülővárosában, Lipscebén folytatta és végezte be. Gyermekkorában kitűnő képzésű művészi hajlamai. Eleinte festő akart lenni, de a rajzolás technikájának alapos megtanulásához nem sok türelmet tanusított. Az első mélyebb benyomást Weber híres dalműve: a „Büvös vadász” tette lelkére. Zenéhez fogott, noha még csak melleleg üzte, s a görög- és latinnyelv, a mythologia és az ókor történelme képeztek tanulmányai fő tárgyát.

A költői téren is megpróbálta erejét; tanulótársai a tizenegy éves fiút, már mint nagy tehetséget bámolták, nehány sikerült alkalmi költeményt szerzett, s még az iskolában lefordította Homér „Odyssea”-jának tizenkét könyvét, s megtanult angolul, csakhogy Shakspeare eredetiben olvashassa, Shakspeare eszményképe lett, s „Hamlet”-je és „Lear”-je után egy öt felvonásos szomorujátékhoz kezdett, melyen két évig dolgozott, s csekély zenei ismerete daczára zenekíséretet is szerzett hozzá. Ekközben végre elhatározta, hogy egészen a zeneművészeti pályára szenteli magát. Családjával e miatt sok küzdelmet kellett kiállania, mert a tudományok mivélésével többé nem sokat gondolt. Mindazáltal tizennyolcz éves korában a lipcei egyetem hallgatói sorába lépett, hogy némi bölcsészeti és széptani ismeretekre tegyen szert. Egyszersmind, jókor belátván, hogy elhaladására a zenei pályán, rendszeres és alapos tanulmányt kell szereznie: e végett a szakjában jeles Weinlig Ti-

vadarhoz, a lipcei „Tamás-iskola” énekvezéréhez ment tanulni. Különböző nagyobb művek szerzéséhez fogott, nevezetesen irt egy symphoniát, melyet a lipcei híres „Gewandhaus” hangversenyekben sikerrel adtak elő. Ezután következett egy nyitánya, s „A menyegző,” „Tündérek,” mű dalművei, melyek azonban nem kerültek színre. Ezekhez, valamint minden későbbi művehez a szöveget is maga készítette. Wagner nemcsak zenész, de költő is, s a drámai és zenei elemek összeforrvák műveiben. 1834-ben, mint 24 éves ifjú a magdeburgi színház zene-

nöcsült, s egy évig az életgondok annyira igénybe vették, hogy az angol hymnushoz: a „Rule Britannia”-hoz szerzett nyitányon kívül semmit sem dolgozott.

1837-ben a rigai színházhoz hívták meg. Ott kezdett „Rienzi” tragikus dalművéhez; Bulwer hasonczimű regényét olvasván, támadt föl benne az eszme, hogy az utolsó római tribunosát egy nagy opera hőisévé emelje. Két év mulva rigai szerződése lejárván, régi vágya erőt vett rajta, s nejjével Párisba indult. Egy vitorlás kereskedőhajóra szálltak, s utközben háromszor állottak ki a hajótörés félelmét. A tengeri vihar, a regényes norvégiai partok s a matrózoktól hallott csodás néprege mély benyomást tettek élénk képzelődésére; szüntelen előtte lebegett a „Repülő hollandi” mesés alakja, mit aztán dalművé dolgozott ki.

Párisban nehézkülmények közt élt, fényes tervei közül semmi sem valósult, s gondok és nélkülözések közt végezte be „Rienzi”-jét s a „Repülő hollandi”-t. Meyerbeer ajánlatára az utóbbit a berlini, „Rienzi”-t a drezdai udvari színház fogadta előadásra. Wagner oda hagyta Párist, hol annyi küzdelme volt, s Drezdába sietett, személyesen kieszközölni dalműve színrehozatalát. 1843-ban adták először „Rienzi”-t, mely rendkívüli sikert aratott, s Wagner száz udvari karnagygyá lön kinevezve, „Repülő hollandi”-ja még nagyobb tetszésben részesült, s a művész élete mind kedvezőbb fordulatot vett.

Drezdában készítette el „Tannhäuser” dalművét, s vázlatban a „Lohengrin”-t. A „Tannhäuser” 1845-ben került először színre s ez volt első dalműve, melyet a drezdai szinpadon kívül több helyt is, és szép sikerrel előadtak.

A bekövetkezett politikai mozgalmakban tevékeny részt vett, s 1849-ben menekülnie kellett. Ekkor ismerkedett meg Liszt-tel Weimarban, s neki köszönheti, hogy bántódás nélkül juthatott Párisba.

WAGNER RICHÁRD.

Majd Zürichbe ment, s ott lakott 1858-ig. Ez alatt rendkívüli munkásságot fejtett ki. Bevégezte gyönyörű „Lohengrin”-jét, melynek színrehozatalát Weimarban 1850-ben Liszt eszközölte ki, s ez alapította meg szélesebb körben a művész hírnevét. — Hozzáfogott nagyszerű tetralogijához, melynek két első szakasza „Rajna aranya” és „A valkür” (harcnemző) egészen kész; a két utolsó szakasz címe: „Az ifjú Siegfried” és „Siegfried halála”. E korból való még „Tristan és Izolda” operája, valamint irodalmi munkái, melyek eszéjében, a „Kunst und Revolution”-ban viszonyát az újkor fejlődési irányához fejteti, a második „Das Kunstwerk der Zukunft” eljárásának kimerítő elméletét adja, míg a kivétel gyakorlati oldalát „Oper und Drama” terjedelmes három kötetre menő munkájában tárgyalja. „Drei Operndichtungen” című művéhez előszóképp ön-életírását csatolta, melyben a nagy művész a legészintébb hangon beszéli el saját külső és belső fejlődését, s ez adhat legtisztább fogalmat magas törekvéseiről. A dalmi — szerinte — rossz uton haladt, mivel általában el volt fogadva azon téveszme, hogy abban a kifejezés egyik eszköze (a zene) célul, a kifejezés cizéja pedig (a dráma) eszközül használtott. Wagner hadat indított a visszaélések és fonákások ellen, melyeket a közvélemény igazaknak és helyeseknek tartott; hadat izent a zene abszolut uralkodásának; s célul tűzte ki, hogy elméleti műveiben, mint zene-szerzeményeiben bebizonyítani, hogy a mai kifejtett zene-művészetnek a drámai költészettel szoros és valódi egységben kell előhaladnia, — s a dalműben minden művészetet, a mennyire csak lehet, tökéletesen összpontosítani. Ha az utóbbit nem is érthette el, de a színpadi zene fejlődésére nézve roppant hatást gyakorolt, s egy új korszak alkotója lett, melynek jelszava: a zenedráma.

Eredeti és újító szellemének a régi iskolából sok ellensége támadt. A mennyien magasztalták, ugyanannyi ócsárlója támadt, s két folyvást küzdő pártra szakasztotta a zenészek táborát. Művei azonban egyre terjedtek az európai színpadokon, s költői képzelmé, a találó drámai hangulat, az indulatok és szenvedélyek nagymérvű kifejezése, az erős jellemzés, nagy őszhang s mesteri hangszerelés mindig jobban és jobban hódítottak.

Lángelméje végre a száműzetés bajain is segítette. 1858-ban két évre Olaszországba ment, s hosszabb ideig tartózkodott Velencében. 1860-ban Páriszt látogatta meg, s ott néhány hangversenyt rendezett. „Tannhäuser” dalműve, mely a párisi nagy operában került előadásra, csak a zenészek tetszését nyerte meg, a könnyű véru francia közönség nem tudta élvezni. Nagyobb előzékenységgel és elismeréssel fogadták Bécsben, s Oroszországban, Sz.-Pétervárt és Moszkvában — szintén koszorukat aratott. 1862-ben kegyelmet nyervén, Drezdába is visszatérhetett s 17 évi távollét után ekkor látogatta meg szülővárosát, Lipsesét. 1863. nyarán Pesten rendezett két hangversenyt, s fővárosunk közönsége is nagy kitüntetésekben részesítette.

Jelenleg az ifjú bajor király udvaránál tartózkodik, ki uralkodásra léptekor Wagnernek mindjárt állandó évi tiszteletdíjt rendelt. A napokban némi összeütközésbe jött királyi Maecenásával, de a mint a lapok írják, már újra kibékült az udvarral, mely a művész szertelen kiadásait végre megsokalta volt. Állandó nem lakott egy helyt, hanem mióta a sok küzdelem után elismerést vívott ki magának — Európázerte ünneplé diadalait.

Dal.

A becsület koronáját
Büszkén hordtam fejemen.
Az erkölcsök országában
Én voltam a fejedelem.
Mégis mégis rám-rontottak...
No de mindez próba volt csak:
Enyém lett a győzelem!

A költészet templomába
Szűzi lelket vittem én,
Szemeimet az oltárra
Áhitattal emelém.
Mégis mégis bevádoltak...
No de mindez próba volt csak:
A magasság az enyém!

Emberek közt járva, kelve,
A szerelem tanítám,
Egi karok hymnusához
Dalom vala a nyitány.
Mégis mégis megátkoztak...
No de mindez próba volt csak:
A diaskört ki én vivám!

Van-e még valami hátra?
Emberek és állatok,
Adjátok ki mérgeteket...
Rajta, ostromoljátok!
Mi az? Ég s föld rámszakadnak?
Azt sem bánom! Próba ez csak,
Melyben állva maradok!

Dalmady Győző.

A jurátus-világból.

Novella.

IRTA PÁLFFY ALBERT.

(Vége.)

VIII.

Lassankint letelt a „négy terminus,” vagyis azon törvénykezési négy időszak, a mennyit jurátus Pesten töltött, vagy legalább minden negyedévben bekopogtatott egyszer a kuriára, s jelenté, hogy „itt van.”

Sándor és Palkó változatlanul jó pajták, és hű barátok maradtak. Az utóbbi mint zongora- és német-nyelvmester rendesen kikapta fizetését, de másrésztől meg is szolgált. Ő volt, a ki könnyelmű, de minden jóra hajlandó czimboráját, egy kis gazdálkodásra, s helyesebb életrendre szoktatta. Azután hogy lelkiismeretét az ingyen fizetés ne terhelje, időközönként szépen odacsipette őt „Könyv” mellé is, s végig repetálta vele mindazt, a mit az ifjú az iskolák keresztül-uzsása óta rég elfeledett. Barátja egész éven bámult, mily nagy összeg az havonként 150 forint, ha az embernek e mellett kosztja és szállása s a szabónál korlátlan hitele van. Szemének sem akart hinni, a midőn egy hónap elején kivén járandóságát, tárczájában még a mult hónapról is talált egy pár forintot. Máskor már 15-ke táján kénytelen volt Halberhuber ur vacsorájára feljáromatni, ha éhen nem akart ágyba menni.

A negyedik terminus után, mindketten egyszerre jelentkeztek a cenzurára, Palkó tökéletesen készen volt, Sándor meglehetősen, azaz valamivel jobban mint azon ifjú urak szoktak, a kirkól a táblai urak úgy is tudták, hogy eszükágában sincs prókator-kodni; hanem leteszik a cenzurát, hogy „élegzett” embereknek tekintessenek, s kifogás nélkül léphessenek a nyilvános pályára.

Két hét múlva kezökben volt már a diploma. A sors szatirája úgy hozta magával, hogy Sándor „kitűnő,” Palkó pedig csak az azután következő „dicséretes” kalkulust nyerte. A közéletben különben az „elegendő” is csak annyi értékkel bírt.

Nagy nap volt ez, melyben az ifjak, már azon öntudattal sétálgattak le s fel a váci-utcán, hogy most már ők is ügyvédek. Korefka Tódor a bécsi gőzössel megér-

kezendő volt, estére pedig Halberhuberné asszonyom, lakomával akarta megünnepelni a napot, mely az ifjak szorgalmát borostyán koszorúval ajándékozta meg. Mindketten boldogságuk tetőpontját élték, s csak az szomorította szívüket, hogy immár Palkónak semmi dolga sem lévén Pesten, visszatér megyéjébe, hogy ott, tanulmányainak tökéjét gyümölcsözővé tehesse.

A midőn sétájukból visszatértek, már ott találták Korefka urat, a ki, ezalatt mindendről bőven értesülvén, örömtől ragyogó arczzal fogadá gyámfiát.

— Rosz gyerek — mondá — meg vagyok veled elégedve. Egy évvel hamarabb, mint számítottam, élére lesz verve számodra a 300,000 forint, s akkor én folyamodom nevedben a nagykorúsáért — szót se felel: apádnak, halalos ágyán ígertem meg, hogy vagyondat megháromszorozva adom kezdedbe. Azzal halt meg, hogy kétkedőleg rázta fejét, most azonban láthatja a mennyországából, hogy nyirott bajszu tót fiskális meg tartotta szavát. Hallgass! ne hálálkodjál. A pénzt akkor szokás megköszönni, a midőn zsebre raktuk. A mi Szikra urat illeti, számára is jó hírt hozok. Egy nagy uradalomban, a hol *jurium direktor* vagyok, kineveztem őt adjunktusnak az ügyvéd mellé.

— Engem, uram?

— Mondtam: nem szeretem az érzékeny jeleneteket. Teljes életemben amolyan száraz rideg fanyar prózai aggregény voltam. Azt tettem, a mit jónak láttam, soha sem vártam szívességemért köszönetet. Ha tetszik, holnap utazhatik. Itt van a tárczában egy pár száz forint utraváló is.

— Az én számomra, uram?

— Az égre kérem, ne gyötörjön ily hanggal! Aztán meg korántsem a magamébol adom, de nem is az uraságébol, mert ott bizony nem szoktak zsákban maeskat venni. Előbb jól próba-esztendőre teszik a fiatal-embert, míg fizetést rendelnek számára. Azért most csak beszéljünk másról. Sándor! Ül le a zongora mellé; hallani akarom, mennyit haladtál azóta, hogy a mult izben nyikorgásaidal majd kifordítottad a fülem dobját.

— Örömmel állok legkedvesebb gyám-
atyám szolgálatára.

Ezzel a zongora elé ült, s lejátszott egy darabot úgy, mint valóban tudta, s nem úgy mint a midőn csak tudvalevő okok miatt, gyámjával együtt, de drágább zongoramester felfogadása fölött alkudozott.

A darab és a játék is meglehetősen tettzett az öreg urnak. Dicsérte gyámfia szorgalmát és ügyességét, a mellett több izben odapillantott a zongoramesterre is, a ki azon áron, hogy innen elmenekülhessen, szivesen odaáldozta volna újonan nyert hivatalbeli méltóságát is, tartván tőle, hogy Korefka urnak kedve jöhet, gyámfia kontárkodása után a híres maestrotól is hallani valamit.

Mindkettőjük öröme azonban Korefka urnak még az est bekövetkezése előtt valami elvégezni valója volt Pesten, s azon ígéret mellett, hogy Halberhuberné ő nagysága vacsoráján ismét szerencséje leend, vette botját, kalapját és megindult.

Sándor kikísérte, lement vele a lépcsőkön, sőt a kapu alatt is megálltak ketten és sokáig beszélgettek.

Ezen időköz épen a legjobbkor jött Szikra Pál urnak részére, a ki fölig merülvén boldogsága tengerébe, szükségé volt rá, hogy egy kissé magába szálljon. El kellett ismerie, hogy jurátuskodása alatt a szerencse mód fölött kedvezett neki. Otthon szegény öreg bátyja, a ki felnevelte, nem győzött eléggé csodálkozni, hogy öcsese, leveleiben soha pénzt nem kér. Jól esett ezt tapasztalni

az olyan embernek, a ki különben sem adhatott volna, mert nem volt.

Majdnem félóraig tartott a diskurszus a gyámja és gyámfiu között, a midőn végre megnyit az ajtó, és Sándor urfi oly képpel botorkázott be a szobába, mint a ki nem tudja, nevesse-e vagy boszankodjék?

— Mi baj? mi történt?

— Semmi. Csak hogy véghetetlenül fel-sültünk az öreggel.

— Megüthetné a lánczos haragos.

— Bizony barátom, tudja az minden kópéságunkat, az elsőtől az utolsóig.

— Képtelenség ilyet gondolni is! Hiszen kezemben az ellenkezőt bizonyító argumentum: a két darab száz forintos bankó a pugyillárisban.

— Oh, te még nem ismered az én vén ravasz rókámat. Talpig becsületes ember ugyan, de a legistentelenebb filiszteus. Én már beszéde alatt észrevettem, hogy roppant nyájassága mellett is, nem minden fenékig tejfel. Alig lépünk ki a szobából, s azt mondja: ti most ketten vacsoráig együtt maradtok s józűin nevetitek, minő bolonddátétek a falusi embert! Csak rajta, koptasztok eszetekek, de tudjátok meg, hogy két hét sem telt el, s már tudtam, micsoda jó madár az a te zongora- és német-nyelvmestered.

— Elárult valaki?

— Azt mondta: ha te megvesztegeted a szobalányokat, és éjjel álkulcsal kóborolni jársz, nekem is van annyi praxisom, hogy a szeget szeggel verem. Ha egykor gyám-noki számadásaim kezded kerülnek, találsz ott egy posztót a „titkos kiadások”-ra — én is fizettem egy pár embert, a ki minden lépésedre felvigyázott; nem szoltam azonban, mert Szikra Pálodról itt-ott jót is hallottam s megtudtam, hogy időközönként együtt forgatjátok *Könyv*. Azt hittem, ilyen ritka ember, a ki téged rávesz, hogy néha a studiumba is bepillants, megérdemli azt a kis fizetést. A kétszáz forintot is a te jövedelmedből adtam számára: azért mondom előre, nehogy elbámulsz s diffikultáld ezen remunerációt, ha gyámnikoi számadásaim szemed elé kerülnek.

— Ha így van; a pénz a tied; én el nem fogadhatom.

— Elhallgatszily bolond beszédekkel! Te, a kitől a cenzurán még „praeclarumodát” is eltulajdonítottam! Ha te nem vagy s unalmas óráimban rá nem fanyalítasz a tanulásra, bizonyosan megbukom, és az expeditura visszaküldi az aranyat, mit a diploma kiállításáért fizettünk. Most azonban iragdíj haza; öltözzél fel szépen frakkosan és kráglisan, mert a mai vacsora után még szörnyűséges meglepetések várnak rád!

— Komolyan kérek, ne buzgólkodjál már többet miattam; így is örökre le vagyok kötelezve annyi barátságodért, a mit miattam elköveltél.

— Szóra sem érdemes. Avvagy nem ugyanezt tetted volna helyemben?

— Mindenesetre; de csak úgy, ha előbb úgy kiismertelek volna mint most; te pedig engem az utcáról szedtél fel, s bővebb ismeretség nélkül teljes bizalmadra méltattál.

— Mondtam, erről többé ne beszéljünk. Hiába! én már természetemmel fogva olyan vagyok, hogy szeretek másnak örömet szerezni. Ha visszaélnék barátságommal, az sem baj; tiz között utoljára is akad egy becsületes lélek, mint te vagy. — Lásd én most olytervell foglalkozom, mely egész Magyarországot boldoggá tenné az utolsó itéletnapig. Ugy látszik azonban, hogy e tervem soha sem fog valósulni, mert sok pénz kellene hozzá.

— Sok pénz? Gyámtyád mondá, hogy

két év múlva, rakáson lesz a 300,000 forint számodra.

— Mindez igen kevés. Képzeld, nekem épen *nyolczvan millió* ezüst forintra volna szükségem!

— *Nyolczvan millió* ezüst forintra volna szükségem s mit tennél e Dárius kincsével?

— Oda ajándékozom az országnak. Lásd, 80 milliónak négy millió a kamatja. Épen annyit fizet Magyarország, évenként adóban. Ha én a nyolczvan milliót ötös kamatra adnám, a tőkét pedig az országnak ajándékozom, az országgyűlés pedig ezen fundációt, mint az akademiára adott ajándékokat, törvénybe iktatná: örök időre ment volna a haza az adó terhétől. Magyarország Európa legboldogabb földjévé válnék; a nemes ugy sem fizet, s adómentessé tenném még a misera plebs contribuens-et is! Minő Eldorádót alapítanék a Kárpátoktól az Adriáig! Azt pedig csak felteheted, hogy az országgyűlés innen túl ugyan egy vörös garassal sem emelné fel az adókat.

Kezet fogtak.

Palkó néhány percze szállására sietett, s öltözékét kissé rendbe szedte.

IX.

Este kilencz órákor a Halberhuber ház s néhány közel rokon már egybe volt gyűlve; a vacsora fölhozásával csak addig vártak, míg Korefka ur is előkerült a városból. Hildegardé, már mint hat hónapos menyecske, halvány arczzal jelent meg férje karjain és selyemruhájának suhogásával betöltött három szobát. Szegény Sándort e látványra megint a szerelemföltés viperái vevék fogaik alá. Már azt hitte pedig, hogy kiverte fejéből a bájló képet, s most szive első szerelmét egy lapos orru lélektelen férfi vezeti el előtte, nagy győzelmesen. Mily szörnyűkép idylli boldogság jutott itt tönkre. Ugy gondolt szerelmére vissza, mintha maga is fél év alatt harminezhet esztendő férfivá vált volna s költői elmerengéssel gondolna vissza az eltűnt fiatal korra. Pedig még alig volt huszonegy éves, s ilyenkor a fiatalember csak készüljön el arra, hogy nagykorúságaig egész sor Hildegardákat ismer meg s egymásután is el feled.

Palkó oldalbordáit a kíváncsiság ördögei ragadták hatalmukba. Ismerte ugyan barátjának mindent nagyító kifejezéseit, hanem ez uttal az ígéletben, hogy rá nézve még a mai vacsora szörnyűsége meglepetéseket hozhat, volt valami komolyság is.

Találgatásaiban a legcsodálatosabb bombastok nyargaltak át gyűvelejn. Még az is eszébe jutott: hátha Halberhuberné ő nagysága, ezen végső perczen, egyszerre csak beinté őt a mellékszobába s azt mondja: Palkó! szeretlek, imádlak! itt van készen ridikülemben százezer forint; szökjünk el még ez éjjel Amerikába!

A vacsora hosszan tartott. Palkóra nézve annál hosszabban, mert az irigy sors nem ültette kedves Málszikája mellé; pedig mára igen jól ellátta magát a leggazdagabb társalgási anyagokkal; a többi közt a pesti lányka szívét fogékonyyá akarta volna tenni a falusi csöndes élet ártatlan örömeinek élvezésére. Az irigy véletlen miatt mindez menthetlenül kárba veszett!

Vacsora után a társaság apró körökre oszlott. A mindenfélől hangzó német szó eléggé figyelmezteté Palkót, hogy nyelvmesterei nymbuszát elvesztette; most már senki sem fél, hogy előtte nyelvtani hibát talál ejteni. Ellenben minden jelenlevő tudta, hogy az ő mentorsága alatt lett Sándor urfiból praeclarumos ügyvéd, jó gazda, s rendes életmódot folytató fiatal ember. Az sem

maradt titokban, hogy a tanulmányait végzett ifjat a falun oly hivatal várja, mely előmenetelét előre is biztosítja. Ez okból a merre nézett, mindenfelé nyájasan és barátságosan mosolygó arczzal találkozott: most már nem kellett magát idegen tollakkal ékesíteni; saját maga valóságában állott itt, s homlokát önérdemein szerzett koszoruk diszesítették.

Egyszerre csak észreveszi, hogy barátja, Sándor, hosszabb beszélgetésbe ered a ház asszonyával, s onnan igen hivatalos komolysággal, Halberhuber ur közelébe furakozik.

Halberhuber ur észrevette, hogy az ifjú néhány szót akar vele váltani, s ketten oda álltak egy ablak meléedése közé, a hol már azon időben is szokás volt, a legfontosabb ügyeket eldönteni. Palkó lopva kémlelte a beszélgetők arczvonásait, tökéletesen meg lévén győződve, hogy egyedül is csak róla lehet szó.

Mintegy negyedóráig tartott a titkos konferencia, s azután Sándor urfi, majdnem diadalt hirdető arczzal keresé fel barátját, a kinek legtávolabbról sem lehetett sejtelme, mi történt közelében?

— Nos? — kezdé amaz — azt sem kered, széna-e vagy szalma?

— Széna-e vagy szalma? Nem értelek; miről szölsz?

— Mindjárt meghalod; addig is, hogy meg ne ijedj, de jobban se örülj a dolognak, mint kell, elmondom, hogy sem széna, sem szalma, hanem valami vegyíték a kettőből; afféle újabb feltalált takarmány, a miről gazdasági könyvekben annyi mindenfélét összeírnak.

— Engem illet a dolog?

— Téged és még egy más valakit. Három szóval kimondva, ennyi az egész: *megkértem számodra Málszi kisasszony kezét, s az öregem nem ígérték ugyan ide, de meg sem tagadták.*

Palkó a hozzá legközelebb álló karszéke hanyatlott. Mintha csak a Halberhuber-ház mind a három emelete roskadt volna vállaira, s ott feküdt szétzuza, mélyen, a romok alatt.

— Ez már sok! Ez már sok — hebegé s többé sem Isten, sem embert nem ismerve, kirohant a teremből.

Barátja követé.

— Térj magadhoz — biztatá a kétségbeesettet — soha se ijedj meg a jótól: ha a rossz uttal egy sem kerülheted el. Fél óra kellett míg elbeszélhettem jövendőbeli apósdnák, hogy minő legény vagy talpadon, hogy kisujjadtan tartod a korpusz jurist, hogy az lesz a megyében a viczispán, a ki mellett te kötsz kardot, hogy a mint falura érsz, özönével rohannak meg az ügyes-bajos emberek, s válogatni fogsz, mint ügyvéd, a legzsirosabb pörökben. S tudod-e mit felelték: az apja úgy mint az anyja? Mintha csak összebeszéltek volna szóról szóra ezt: Végtelenül örvendenek a szerencsének, s ha minden úgy fog beteljesedni, mint én jövendöltem, ám újítsa meg ajánlatát Szikra Pál urnam maga is, s legyen meg a mit Isten rendelt. Micsoda? juratus létedre, nem elégszel meg első rohamra ennyivel?

Palkó kezét nyújtott. Többé nem ment ugyan vissza a terembe, de erősen feltette magában, hogy a mennyire gyarló erejétől teln fog, semmit sem mulasztand el, hogy barátja jövendölései három esztendő alatt be is teljesedjenek. — — —

Azt mondják, meg is tartotta szavát, és az időközben földesurrá lett Halberhuber sem voná vissza ígretét.

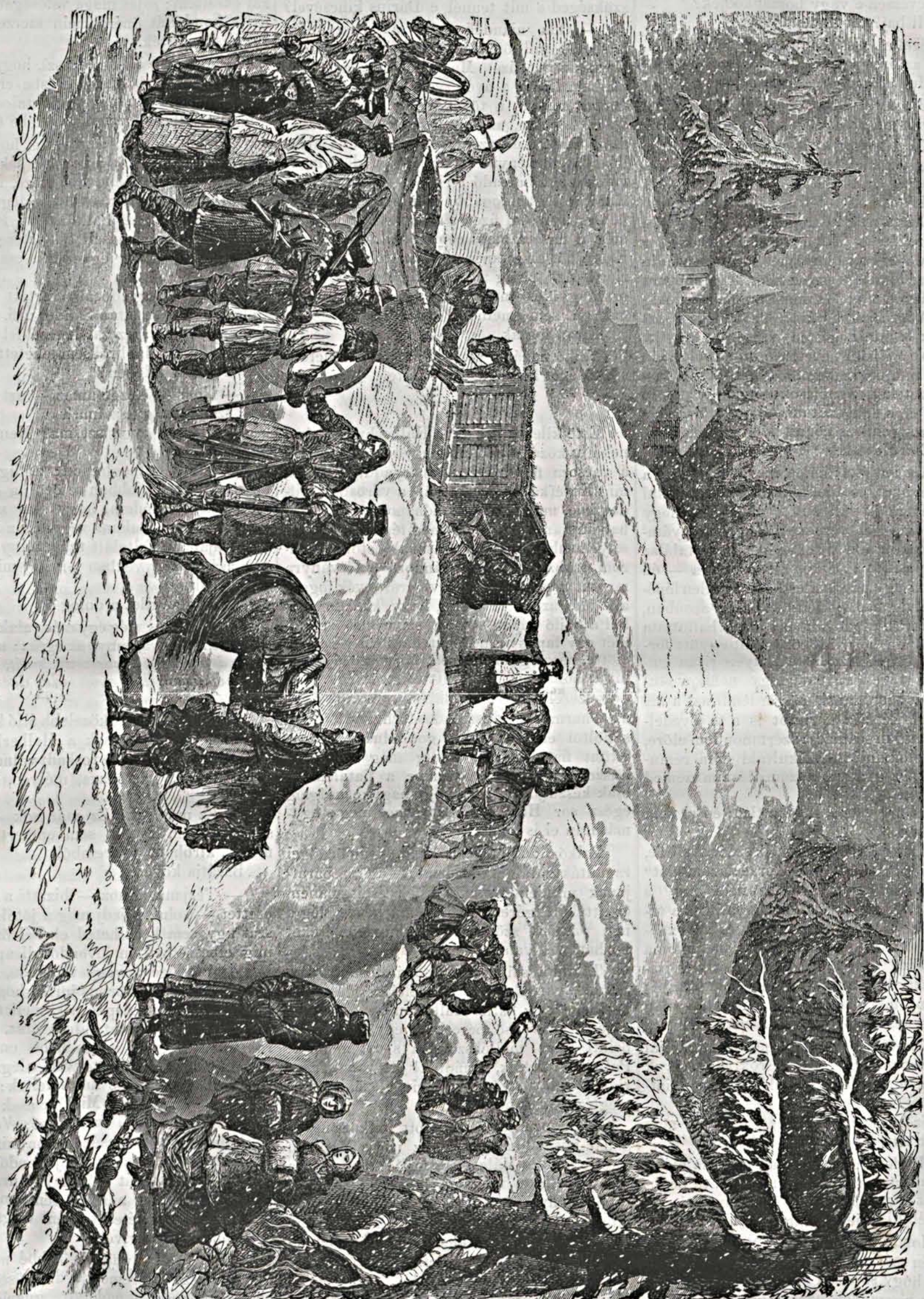
A tél Oroszországban.

Mióta I. Napoleon hadai, ama szerencsétlen hadjárat alkalmával 1812-ben Oroszországban a rendkívüli kemény tél áldozatát estek: a délibb lakók közönségesen azt hiszik, hogy ott a tél rendszeren oly zordon és kiállhatatlan. Természetes,

hőbb idő jár, mint a fővárosban, Sz-Pétervárott, — a Duna folyamot novembertől aprilig erős jég borítja, s folyását vastag hó fedi a vidéket.

Az ottani lakosok a tél kellemét is tudják élvezni. Szánkázás és korcsolyázás, a tél e két kiválóbb mulatsága, sehol sincs nagyobb divatban, mint Oroszországban. Csinos szánakon néha

mely nemcsak az épületeket, hanem a fenyvek csucseit is elborítja. Ilyenkor a közlekedés egészen elakad, s a kiket épen uton talál, azok nem a legkényelmesebb helyzetben kénytelenek néha napokig az utfélen vesztegelni, míg számukra segély nem érkezik. Így járt közelebből a szent-pétervári posta is, s utasai, a kik épen nők voltak

A szent-pétervári posta elakadása a hóban.

hogy az északi fekvés sok befolyással van a hideg fokozására, de az említett tél épen oly rendkívüli volt Oroszországban, mint például nálunk hőségre és szárazságra a két év előtti nyár.

Oroszországban a tél inkább hosszúsága, mint zordonsága miatt feltűnő; mert míg a legészakibb részeket örök hó borítja, a délibb helyeken is az év felét képezi. Így Riga mellett, — hol még eny-

egész társaság utra kel, s nincs mulatság, mi e szánkázás gyönyörűt, s a szerencsés fölfordulások kalandosságát pótolja.

A jelen év, mint nálunk, ugy Oroszországban is rendkívüli hőségekkel köszöntött be, s a hó, mint legközelebb tapasztaltuk, veszedelmes ellen-sége a sietve utazóknak. Két nap alatt a hó ölnyi magasan áll, s a szél egész hegyeket hord össze,

ez utfélen várták, míg a közlekedés helyreállt. Ilyenkor egy futárt szoktak indítani a legközelebbi faluba, s száz meg száz embert indítanak a képünkön is látható hóhegyek elhárítására, mely munkát a szegény parasztok ezelőtt minden díj nélkül voltak kénytelenek teljesíteni; most azonban már, mióta a fölszabadítás megtörtént, némi csekély jutalomban részeseülnek.

Fővárosi képek.

IV., V. Két ház Pesten.

A nagy város a végletek és ellentétek színe helye. Gazdagság és nyomor egy s ugyanazon házban tanyáznak egymással. Sokszor az első emeletben lakodalom, a másodikban keresztelő, a harmadikban halott. A pap akár ki se mozduljon a házból.

Ez Pesten sincs másképp, s hazánk fővárosa mentől inkább szépebb, terjed s lakosiban szaporodik, az ily ellentétek mind-sűrűbben vannak napirenden. — Egyszer ez másképp volt itt is. Az idő, mely romba dönté Athént, Babilont, Jeruzsálemet, Tróját stb., a tanyát faluvá s a falut városná növeli. E perczben teljes szívvel örvendünk azon, hogy nemzetünk nyelve terjed és gyarapodik s hogy fővárosa évről évre gazdagodik gyönyörű nyilvános magán-épületekben.

Mindazáltal Pesten, mint mondanunk felesleges, a szép házsorok alig idősebbek egy emberkornál. Sokan vannak, kik tisztán emlékeznek rá, hogy a Lipót-város pusztá volt s csak néhány viskóból állt. A város felső része a mai új-térnél megszünt s valóságos kirándulást vélt tenni az, ki a város széléről az „új épületig“ vándorolt; ma pedig, egy jóra való, telivér pesti oda sem néz neki, ha az „új épülettől“ a városligetbe elszáll s társas-kocsit csak azért nem használ, hogy kis fiát, kit magával visz, el ne kényeztesse. Mondja hát még valaki, hogy a mai ember nem győzősebb a hajdaninál, kinek kardját ugyan két marokra kell emelnünk, de ki ugyancsak kifogyna a szuszából, ha oly gyorsan kellene fölfutnia a harmadik vagy negyedik emeletbe mint nekünk.

Az egyik képünk tán csak annyiban emlékeztet Pestre, hogy nem gémes, hanem afféle vonó kut van az udvarán. Holmi vidéki városkának a végén szomorgó vendégfogadónak tartanád, pedig nem az, noha állást látsz magad előtt. Kecskemét, Nagy-Körös s még néhány alföldi város tartott magának ilyen kényelmes szállókat Pesten, hogy az ide érkező vidékiek, ne legyenek kénytelenek a mérgező drága „griffben“ vagy „fehér hattuban“ megszállni, mert az ilyen embernyuzó vendéglős nem szánt rajtad egy rövid hétig való itt mulatásért, egy egész váltóforintot megvenni, mely összeg, ha azt tekintjük, hogy huszonnégy garasból áll, bizony nem csekély. A magaddal hozott sódar, libapescenye, pogácsa stb. efféle pedig százszor jobb volt annál a kotyvaléknál, mi kormos fazekakban ott rotogott óriási fahasábok mellett a vendéglőnek természetes, tűzhelyén.

Ez érdekes falusi dekorációk mindinkább tűnedeznek már s a legtávolabb külvárosban is égbe nyúló házak épülnek, melyeknek kiirtója jóval magasabb a nagykörös vagy kecskeméti templomtoronynál. Igazán tüne-ményes idők járnak. Azelőtt a debreczeni ember, ha Pestre utazott föl, siralmas bucsut vett övétől, ellátta magát két hétre valóval, vitt magával puskát, főkost, s a kas alatt még jókora fitykösök is lógtak vas karikában.

Ma csak egyet gondol, a feleségének csak azt mondja „a vízontlásig!“ s „fölszalad“ Pestre. Itt aztán a tömegesen kinálkozó bérkocsos-egyikébe beveti magát s ez odaröpi egy pompás háromemeletes palota elé, hol a portás, s pinczér-sereg nagy előzékenységgel még a kabátját is lehuzza. Nyitatt magának szép kárpitos szobát s lemegy vacsorálni az étterembe, hol egy ülő helyben többet költ, mint az apja, ha egy hétig időzött

Pesten, a gáz lángon meggyújtja regáliáját, a mit ugyancsak boldogult uratyja valami füstölt kolbászféllének nézett volna s a fényes világításu folyosókban tündölvé olvassa annak a tömérdek szabónak, divatkereskedőnek, stb. arany keretbe foglalt hirdetését, kik csaknem pofyaáron vesztegetik a legdrágább holmit. A fütött lépcsőház szép festését pedig figyelme sem méltatva, szobájába tér s kíméletlenül dobja magát egy drága

reseti viszonyok közt támaszkodhatnak, az iparrend is részesüljön hasonló módon a hitel jótétes ményében, mely addig csak egyes, kedvezőbb állapotban levő iparosra, másokra csak mellékutakon árasztotta jótékony hatását; míg annak legnagyobb része a hitelnek csak oly forrásaihoz juthatott, melyekből nem hogy üdülést merített volna, sőt ellenkezőleg a későbbi romlás mérgét szívta magába.

Nem czélom, e szűkre ki-mért téren előadni mindent, mi az első magyar iparbank keletkezése történetére vonatkozik, mióta annak eszméje 1862. megpendített. Fogadjuk el mostanára az intézet létezését mint örvendetes tény, és legyen szabad az iparbank keletkezésében létező hiteltulajdonosok egyletét röviden ismertetni, mire most különösen alkalmasnak látszik az időpont, mert a tagok felvétele egy ideig felfüggesztetvén, a működés mintegy első szakát haladta meg az egyesület.

A hiteltulajdonosok egyletének tagja minden Budapesten lakó iparos lehet, kinek becsületessége, és üzleti képessége el van ismerve.

És mi jótéteményekben részesül valaki az által, hogy a hittegylet tagjává lett?

Részesül azon eléggé meg nem becsülhető kedvezményben, hogy egyes aláírásu váltójára az iparbanknál bizonyos összegig hitel nyerhet. Vagyis tudva levén az, miszerint a különféle hitelintézeteknél, takarékpénztáraknál stb. csak három aláírásu váltóra lehetett kölcsönt kapni, és hogy ezen aláírásoknak megnyerése a hitelgénylőnek sok fáradságba és áldozatba került, a nyereség nem csak erkölcsi, de anyagi is, kivált ha megmondjuk, hogy minden igénybe vett ugynevezett szivességért rendszeren hasonló szivességre vagyunk kötelezve; t. i. ha valakinek aláírását kértük egy általunk benyújtandó váltóra, előbb-utóbb hasonló leszünk felszólítva, a mi gyakran sok vagyonszétválással jár.

Egyes aláírására nyervén a hiteltulajdonos váltókölcsönt, természetesen az intézet némi óvakodással kénytelen élni, nehogy tőkéje megkárosodjék. E czélra a hiteltulajdonosok egyetemlegesen egyik a másikért jót áll, annyiban, hogy ha netán valamelyik hiteltulajdonos tartozását az iparbanknak pontosan meg nem fi etné, a hiteltulajdonosok egylete azt utolsó fillérig megfizeti.

Első tekintetre a dolog veszélyesnek látszik, és azt hitték kezdetben néhányan, hogy ily jótállás mellett az ember még sokkal többet kockáztat, mint ha közönséges váltóra még egy kiállítót és egy forgatmányzót (girant) szerez. De a dolog nem így áll. Ugyanis minden iparos, ki az egyletbe felvétetik, bizonyos mennyiségű hitelle osztályoztatik, a mely osztályozásnál a legkisebb hitel 50 ftból, a legnagyobb 2000 ftból áll.

Az iparos azon összegnek, melyre neki hitel nyitattott, öt százötödét fizeti egyszerre mindenkorra egy biztosítéki alap alakítására, a melynek rendelkezése az, hogy abból a netáni veszteségek pótolásának. Ha ily kárpótlás következtében a biztosítéki alap egy kis csorbát szenvedett, a tagok kötelezve vannak, azon összeget, melylyel a biztosítéki alaphoz hozzájárultak, kiegészíteni. Ebben áll tulajdonképen a kölcsönös jótállás vejeje, és távolról sem bir azon értelemmel, mintha valaki egész vagyonával hiteltulajdonos társaságot kezeskedni tartoznék.

Igen közel jövőben az iparbank ügyei oda fognak fejlődni, hogy azon esetek, midőn a nevezett biztosítéki alapot utánfizetésekkel kiegyé-

Fővárosi képek IV. Belvárosi ház udvara Pesten. (Lüders rajza után.)

balzacba, mely többet „kóstált“, mint a „griff“ vagy „hattuyubeli“ összes butorzat. S ez a szellős, kényelmes, s pompás vendéglő tán ugyanarra a helyre épült, hol hajdanában a debreczeni, körösi, vagy kecskeméti ember züllött tetejű, rozszant állása küzködött a széllel.

sok fáradságba és áldozatba került, a nyereség nem csak erkölcsi, de anyagi is, kivált ha megmondjuk, hogy minden igénybe vett ugynevezett szivességért rendszeren hasonló szivességre vagyunk kötelezve; t. i. ha valakinek aláírását kértük egy általunk benyújtandó váltóra, előbb-utóbb hasonló leszünk felszólítva, a mi gyakran sok vagyonszétválással jár.

Fővárosi képek V. Külvárosi ház udvara Pesten. (Lüders rajza után.)

A pesti iparbank és a hiteltulajdonosok egylete.

Az utolsó évek nagy bajai, különösen a polgári rend vagyonának ingadozása és fogyasztása azon tervet érezték meg, hogy midőn a kereskedői osztálynak, a földbirtokosságának és több egyéb társasági köröknek megvannak már az ő hitelintézeteik, melyekre mostoha forgalmi és ke-

teni kellend, a legtrikábbak közé fognak tartozni. Alapszabályilag ugyanis ki van mondva, hogy az iparbank évenként tiszta nyereségének 10 százalékát egy tartalék képzésére fogja fordítani, a melynek rendelkezése az, hogy abból első sorban fedeztessenek a hiteltulajdonosok egyletének névtani veszteségei. Csak ha ezen veszteségek oly nagyok, miszerint azok fedezésére még a (különböző minden esztendőben növekvő) tartalék-alap sem volna elegendő, még csak akkor állana be azon eset, a midőn a biztosítéki alap vétetnék igénybe, és a minél fogva ezt kiegészíteni kellene az által, hogy minden hiteltulajdonos hozzájárulna hitele arányában.

A tisztelt olvasó bizonyosan észrevette, miként előadásom szerint a hiteltulajdonosok egylete mint fél áll az iparbank irányában; és ezen viszony csakugyan egyik alapszabályzatot képezi az intézetnek. Az iparbank, mint intézet nem az egyes hiteltulajdonosokat tekint adósnak, hanem magát az összes hitelleget, mint morális személyt, a mely is ily minőségben a bank könyveiben résznél terhelve, résznél elismerve van. A kölcsönösség elvével fogva a bank egy garast sem veszít az azon tőkéből, melyet az egyletnek (a hiteltulajdonosoknak) hitelezett, és ez olyan alony, melyet még a maga részéről a bank sem becsülhet eléggé magasra, kivált midőn — mint alább látandjuk — a hitelezett kölcsön épen egy értelmű és ugyanazonos a bank egész részvény-tőkéjével. A névtani veszteségek épen csak a hiteltulajdonosok egyletét érhetik, a mely a veszteségeket pótolni tartozik.

Ily kötelesség járván az egylet feladatával, szükségkép azt oly jogokkal kell felruházni, miszerint a veszteségek lehetőségére ugyazólva soha sem mutatkoznak. Ezen jogok csakugyan alapszabályilag vannak meg határozva, és főbb vonásaikban ezek: A hiteltulajdonosok ügyei egy 25 tagból álló bizottság által intéztetnek, a mely is azon iparosok folyamódásait tárgyalja, kik az egyletbe felvételni ohajtanak, ezen bizottság határozza meg, kik vétesenek fel az egyletbe, és minő hitel nyitassék meg azoknak. Maga az igazgatóság csak korlátozhatja a hiteltulajdonosok egész egyletének rendelkezésre adott, vagy az egyes tagoknak nyitott hitelt, de a felvételi bizottság ellenére sem valakét hiteltulajdonossá fel nem vehet, sem az illetőknek magasabb hitelt oda nem téthet, mint a bizottság. A ki mint hiteltulajdonos felvétetik, egy okmányt tartozik aláírni, mely szerint a kölcsönös jóállást elvállalja, és az alapszabályok megtartását igéri. Az ügyrend azt kívánja, miszerint ezen okmányt az illetők nejei írják alá, mely intézkedéssel a vagyonát ruházskor sokszor előforduló hamisodásoknak el van vágva az útja. A hiteltulajdonos a neki nyitott hitel erejéig egyedül aláírásával ellátott váltót nyújthat be, a mely aztán cenzurái tárgyalás alá kerül. A (cenzura-tesztületnél a felvételi bizottság is van képviselve bizonyos számú tagok által; többi tagjai résznél kereskedők, résznél iparosok. A cenzura a hiteltulajdonosok váltóira teheti ellenészerveletit, — de azoknak csak feltehető visszautasító erejük van; t. i. a gáncsoló váltó a felvételi bizottságnak adatik át nyilatkozatra, vajjon a hitelkérdő ellen támasztott aggályokat alaposnak ismeri-e el, vagy nem. Az első esetben az illető váltó nem díjazatik, és a kiállító szabadságában áll az egyletből — kötelességei teljesítése után — kilépni. Ellenben, ha a cenzura észrevételeit fontolóra vevén, a felvételi bizottság aggodalomra nem lát okot, a kérdéses váltó visszakerül a cenzurához és a díjazás elrendelőd.

Mellőzöm azt, mi egyébként a szervezésére még vonatkozik, ámbár a hiteltulajdonosok egylete — minthogy ezen intézet a legelső, mely Magyarországon, sőt az egész monarchiában ily alapon létrejött, — sok tekintetben érdekes. Az iparbank a hiteltulajdonosok szükségének kielégítésére a befizetett részvényőket rendeltek, — annyit szántak e célra az alapszabályok is. Az iparbank 1000 darab 200 forintos részvény által képviselt tőkével alakult. Mint előbb látható volt, ezen 200,000 forint távol sem volt elegendő a magyar főváros iparos osztályának érezhető támogatására, azért alig 4 héttel az iparbank megnyitása után közgyűlés tartatván, már határozatba ment, miszerint újabb 1000 darab 200 forintos részvény bocsátassék ki, — mire a rég kért és mindennap várt engedélyleírkezővén, a bank alapítókegy, ezenersmind a hiteltulajdonosok segédforrása, 400,000 forint erejére fog emelkedni. Az iparbank tudomás szerint egyéb banküzletekkel is foglalkozkodik, nevezetesen közönsé-

ges váltókat leszámítolásra fogad el, továbbá értékpapirokra és ékszerekre előlegezést ad. Az alapítókegy a fent előadott rendelkezése levén, természetesen, hogy ezen utóbbi banküzletekre más forrásokkal rendelkezik az iparbank. Ezt pedig teheti *szóját takarékpénztáránál* fogva, melyre az iparbank eggedélylyel bír, és mely takarékpénztári osztály az iparbanknál, még a jelen mostoha viszonyok közt is, a közönség legörvendeteseb bizalmában részesült.

A hiteltulajdonos is a maga részéről, azon előnyökön kívül, melyekben ezen minőségében részesül, megtartja szabadságát, hogy hitelt más alakban is használhassa. Ha t. i. valamely iparosnak mint hiteltulajdonosnak 1000 forintra nyitott hitel, és ezt használta volna is, avval távol sincs mondva, hogy 3 aláírása bankváltót nem nyújthat be ezenkívül; sőt inkább ezen utóbbiak is bírálatt alá vétetnek, és az illetőknek vagyontételeit megvédheti az igazgatóság fognak ajánlatni.

A hiteltulajdonosok egylete jelenleg 627 tagból áll, a kiknek összesen 320,000 ftnyi hitel nyitottatik. Ebből kitűnik, hogy a jövő részvényki-bocsátványból 120,000 forint anticiplálva van. Ez az oka, hogy új tagoknak felvétele egyelőre — t. i. addig, míg a második emissio történhetik, — felfüggesztetett, és hogy mintegy 200—300 újabb folyamódót várakozással kell vizsgálni.

Végre meg kell említenem, hogy az iparbank rövid pályája már egy kellemes tapasztalással gazdagult. A hiteltulajdonosok váltói t. i. négy hónapi lejáratra állítatván ki, és a tőkének 10 százalékos lefizetésével szintannyi időre ismét hosszabbíthatók levén, f. év február eleje volt azon időpont, a midőn a hiteltulajdonosok első váltói lejártak. Ez egyzersmind tehát mintegy próbaideje is volt annak, vajjon az iparos osztály a neki oly roppant kedvezményekkel nyitott hitellel nem fog-e visszaléni, — nem fogja-e a serdülő intézetet megköszönni; nem fogja-e magát megbizhatatlannak bemutatni azoknak, kik kíváncsisággal és feszültséggel kísérték az első magyar iparbank működését, és fejlődését. Most már azon örövendetes tény irhatjuk, hogy az iparos osztály igazolta mind azokat várakozásait, kik felőle a legjobb véleményvel voltak. A hol oly élénk a jogéret, és a törekvés az elvállalt kötelezettségeknek megfelelni, ott meg lehetünk győződve, hogy az elhíntet mag nem fog elcsatnyulni.

Várjuk és ohajtuk, hogy a haza más vidékein is hajtsa ki szép jövőjű csiráit. *Pesty Frigyes.*

Rendkívüliségek az emberi nemnél.

(Folytatás.)

2. Alvajárók.

1779-ben élt Mantuában egy nevezetes alvajáró, *Francesco Saufe*, 22 éves, gyógyszerári provisor, körül egy ezentanu a következőket írja: „Egy este a gyógyszerárban voltunk, én, egy orvos, a gyógyszerész és neje. A beteges segéd egy karszéken állt s az előtte fekvő könyvben lapozgatott, néha beszédünkre figyelt, míg egyszer ásitni kezdvén hirtelen álomba merült. Mintegy 12 perczig csendesen aludt, megkísérlettük felköltetni, de nem ébredt. Majd teste rángatózni kezdett, kezeit mellén összevonta, egész teste összehúzódott s így volt három perczig. Most karjait kinyújtotta, kezeivel maga körül tapogatózni kezdett, felállt s a hosszú asztalhoz közeledett.

Itt meggyujtva függött a nagy lámpa s az asztalon levő gyertya el volt olva. A gyertyát kezébe vette, a laboratoriumba távozott, honnan égve hozta azt vissza. Most elővette a nappal, melyben a következő nap készítmény rendelvény voltak, kinyitá, egy receptet kivett s elolvasta. Pemete föl rendelvény volt az más szerekkel. A fűből egy csomót papirosra tett s azzal a laboratoriumba ment, hol nem találván tüzet, a szénhóról lapátal fel a lépcsőkön, az első emeleten levő konyhába távozott, hol a lapátára tüzet vetvén visszajött, a katalanban tüzet élesztett, egy lombikba vizet öntött, az említett fűvet bele vetette s az edényt a tüzhöz tette. Ekkor a gyógyszerárba jött, hogy a kivett rendelvény tovább olvassa, melyet azonban mi ezalatt könybe téve eltávolítottunk. Könyvét az alvó előbbi helyén tapogatta, hol midőn nem találta, gondolatai s eszeledete összefüggéseit felbeszákodtak, tagjai megmeredtek s természeti álomba merülni látszott.

Álma alig tartott két perczig, mozogni kezdett s a könyvtárba ment. Maquer „Practica Chemiá-ját vette kezébe s a belé tett jegyet nem találván neheztelve szól: Vajjon kinek telek abban gyönyörűsége, hogy könyveimből a jegyzéket kiszedje? Kinyitván a könyvet, olvasni kezdett az ezüstről s midőn e szavakra talált: „Ha az ezüst arannyal vegyítették, akkor felolvasd után az arany az edény fenekén por alakban találtatnék“ — felszólt: az ércz nem lehet por, hanem mész; itt hiba van; az arannak phlogistonja van s azért kell, hogy mész legyen, nem pedig homok. — Főnöke kísérletet tett, szóba eredni vele s mintha történetből vetődnek hozzá, kérdé: mit olvas s min ütközik meg? „En itt olyat találtam, mit nem értek s azt hiszem, hogy ebben hibának kell lenni.“ Mi van a könyvben? — kérdé a főnök — tessék hangosan olvasni. Az alvó hangosan olvasta a mondatot. Jó, felel a főnök, de hát mi hiba van itt? — „Hogy az edény fenekén aranypor találtik, nem pedig mész.“ A főnök igyekezett öt okokkal az ellenkezőről meggyőzni, de ő állításától el nem tért. Végre a főnök más vegyészit könyvet hozott s kérte az alvót, keresné ki azon cikket, mely az arany felolvasztásáról tanít s olvassa el. En e közben próbát tettem, vajjon mi következése lenne, ha szemei elé papíros tartanék? Gondolataimnak folyama azonnal félbeszakadt s álomba merül.

Kevés idő múlva idegi rángatózni kezdtek s kezeivel tapogatózott. Minthogy az előtte levő asztalon könyvek, gyertyatartók s egyebek valának, nem tudta magát tájékozni, kétszer a gyertyalánghoz nyult s nem látszott annak melegét érezni. Miután félre raktak előtte holmit, felállt s körüljárt; majd egy tálnál, melyben citrom-szeletek áztak, megállott s a citrom levét izellelve így szólott: nincs ize.

A főnök neje most tetette, mintha az utcáról jőne s öt soldí áru rózsaloajat kért. Az alvó elébe menvén kérdé: hogy hozott-e üveget? — Nem hoztam. — Ugy hát még egy soldí fog fizetni. — Most üveget venél elő, a kívánt olajat kimérte s bedugaszolván az üveget, átadta a főnök nejenek ki egy lírát tett az asztalra, kérvén, hogy adjon vissza. Az alvó megnézte a pénzdarábot. „Husz soldí,“ — mond s a pénzt a fiókba bocsátotta. — Egy fél skudo uram, szól a nő. — „Husz soldí,“ felel amaz. A nő tovább erősité; miszerint fél skudot adott; erre az alvó türelmet veszve kinyitá a fiókot, kivette a lírát s a nő elé dohta: itt van fél skudója, adjon nekem más pénzt. — Igazsága van az urnak, hibáztam, adjon vissza e líraból s ha lehet egyseket. A segéd elveszi a pénzdarábot s kiolvás 15 soldí. — Tízzenöt meg öt az husz, mond a nő, köszönöm az üveget — „Igazság, mond mosolygva, majd el is feledtem, kérek még egy soldí,“ mit elverén a főnöknek kezéből, a fiókba vetett, s leült olvasni.

A jelen levő orvos vagyott tudni, ha vajjon szaglása van-e? Ennek megtudása végett a főnöknek oly jelent meg előtte, mint ki az imént a rózsaloajat vitte, de most azt visszahozta, mivel semmi szaga nincs s atadá a beteknek szagolás végett, ki azt megszagolván szó nélkül letette az asztalra. „Nos hát mit mond rá? kérdé a nő. — „Elég, hogy rózsaloajat adtam s tudom mit eszelektem.“ „Igen uram, de nincs szaga.“ — „Rózsaloajat adtam, elmeht!“ „En nem mehetek, míg vagy más olajat nem ad, vagy a pénzem vissza nem kapom.“ Erre békételekedve felel a szerencsétlen; „Ilyen bosszuságok érnek engemet“ s félrelökvén az üveget, kivész a fiókból 6 soldí s a főnöknek elébe hajítja.

Orvosa ez idő alatt mindig mellette volt, de nem ismerte meg azt, míg aztán nevé szóllította s kérdezte: hogy mint van? „Jól vagyok.“ — Jól aludt-e az éjjel? „Ugy tetszik jól aludtam.“ — Nem tudja-e, ha vajjon szokása szerint járkált-e álomban? „Ah! azt nem tudom.“ Több ily kérdés után az orvos értésére adá, miszerint valóban ide s tova járkált. Az orvosnak e nyilatkozatára gondolataim összefüggése felbomlott s természetes álomba merült. Nemsokára ismét felkelt, elővette a jegyzőkönyvet s abba irni kezdett.

Ejfel után négy óráig eszeledett ilyen dolgokat s több ezekhez hasonlókat; ekkor a főnök ágyba akarta vitetni, de nem boldogultak vele; mert — hihetőleg azt gondolván, hogy rablók, harminék törtek rá — bortal, késsel hadonázott maga körül. Fuvót vettek tehát elő, melyből hívös szellet bocsátottak rá, ez elaltatta s így vitetett aztán ágyba.

Weimarban élt egy körülbelül 24 éves köteles; ez munkája közben nappal is álomba merült, mindazonáltal napi rendes foglalkozását így is

folytatta. Ha például reggel jött reá az álom, imáját felvázta, harisnyáit, csizmáit s egyéb ruháját elhuzta s szokásos reggeli enekét a rendes hangon elénekelte, reggelizett, majd napi teendőihez fogott. — Ha járkálása közben lepte meg a kór, járkálását megszakadást nélkül folytatta; a lépcsőkön biztosan haladt fel s le s meg nem botlott semmiben. — Weimarból Naumburgba többször utazott alva. Lovával árkot, rozsz utat vigyázva elkerült, a szemközt jövőknek kitért. Lovát az Ilm folyónál megittatta s a városba érven a népes utcákba a legbiztosabban elért kitűzött céljához.

A kötelel alvása közben ügyesen gyártotta; különben ezen állapotot nem is lehetett volna alvásnak tartani, ha érzését el nem veszítette volna; lehetett ütni, szúrni, csipéslni, taszigálni, rángatni, nevé szóllítani: de ő nem ébredt fel; a legerősebb szesz tartották orra alá: nem érzette; szemeit erővel felnyitották: nem látott, füleit mellett pisztolyt süttötek fel: nem hallott, nem ébredt. Ha aztán felébredt alvásából, nagy lankadságról, kimerültségről panaszkodott s nem hitte, hogy oly sokáig aludt s egyet mást végeztet alvása közben.

(Folytatás következik.)

Válasz Rusbárszky Endre szaczi plebános urnak.

Hozzám intézett becses sorából nem kis meglepetsemre olvastam, hogy ön a folyó évi „Vasárnapi Újság“ 7-ik és 8-ik számában közzölt. „Eperjes multa és jelen“ című czikkemben több oly lényeges hibát vélt fölfedezni, melyek állítólag a történelmi igazságtól eltérnek, és mint ilyeket megrovandóknak tart; egyttal azon jámbor tanácsal is szolgál, hogy „a multak fölhívásában szigorúan kell ragaszkodni a történelmezhez, nehogy az állítólagos történelmez egy nagy mesévé alacsonyuljon.“ végül pedig hozzá teszi, hogy „fide, sed cui vide.“

E jóakaratu figyelemzetést köszönöm ugyan, habár erre szükségem nem volt, mert én mindig a legnagyobb óvatossággal szoktam kutfőimet megválasztani, és igazsággal merem állítani, hogy sem kérdéses bizksem, sem az ahhoz használt kutfő nem ellenkezik a történelmi igazsággal. — Meglehet, hogy csalódom, de nekem úgy tetszik, mintha ön csak azért nem tarthatná kutfőimet authenticusnak, mivel véletlenül németül van írva. Pedig nagyon sajnálom, ha így állna a dolgot. E kézirat a 17-ik század második felében és a 18-ik elején íratott régi német irmodorral és betűkkel, úgy hogy olvasása is nehézséggel jár, miután az előbb tanulmányozni kell. Az egész vastag kötetből pedig az tűnik ki, hogy névtelen írójának nemcsak tudományos embernek kellett lennie, de mint avatott tollu történetírő, szülővárosa fontosabb eseményeit félszázadon keresztül különös szorgalommal, pontosan és lelkiismeretesen jegyezte fel.

Bizonyítja ezt a város történetében előforduló számtalan nevezetesebb esemény, mely szoros kapcsolatban állott hazánk általános történelmével; és a mennyire ezt hazai jeles történetírőink előadásából ismerjük, ott evvel tökéletesen egybevágóan adatik elő. Hozzájárul még az is, hogy mivel az egész mű nemcsak az év és hónapok chronologicus rendje, hanem minden hó egyes napjai szerint is — tehát valóságos napló formában — adja elő a történetet, kétséget sem szenved, hogy a mű írója egykoru azon eseményekkel, melyeket az utókor számára hűségesen följegyzett.

Enyit megtámadott kutfőim védelmére, melynek czime: „*Chronicon Eperjesense ab 1665 — 1709.*“ Főtlálható a Nemzeti muzeum könyvtárában létező Jankovich Miklós föle régi kézirat-gyűjteményben.

De hogy áttérjek többi megjegyzéseire, először is meg kell jegyeznem, hogy czikkemben csak véletlenül maradtatok ki annak megemlégetése, hogy Eperjes város eredetéről biztos adatok hiányában hazai történetírőink véleménye is szétágozó, így némelyek szerint a 10- vagy 11-dik századba esik a város keletkezése, mások szerint pedig a 12-ikbe, szintugy a Szt. Miklós templom építésének eredete. — De azt meg nem foghatom, hogyan állithatja ön, mintha én a Szt. Miklós egyházát eredetileg a protestánsok által épültnek tintettem volna elő, valamint a másik két templomot is, midőn ezt az egészben egy szóval sem említtem, de még akkor se tehettem volna, ha mindjárt az említett krónikában olvastam volna

csak, miután bebizonyított tény, hogy azon egyházak jóval a reformáció korzakal előtt keletkeztek. Ezen észrevétele tehát teljesen tévedésen alapszik.

Hanem igen is állítottam azt, hogy a protestánsok, midőn hatalomra vergődtek — és pedig ez különösen Felső-Magyarországban, a hol a protestánsok hatalmas pártfogói, az erdélyi fejedelmek gyakran szerencsével harcoltak az üldözött vallásfelekezet szabadsága érdekében, nem egyszer történt meg — elfoglalták a katolikusok templomait, s ők tartottak benne isteni tiszteletet, a nélkül, hogy azért az illető templomot ők építették volna, s így világos, hogy e templomok is a szerint változtak, a mint vagy a katolikusok, vagy a protestánsok voltak a győztesek; és e tények elhívéséhez nem látom át, miért kellene az a nagy hit, mely képes lenne „a tokaji hegyet is az eperjesi kálvária tetején képzélni!“

Megjegyzendő azonban, hogy mind a három templomot csak egyszer foglalták el a folytonos üldözötés által hozsura ingerelt protestáns felkelők Petróczy vezírlete alatt, egybőkről megelgédtek volna egy templommal is (a mi több ízben történt is) — ha megengedtetett volna isteni tiszteletük szabad gyakorlata. — Továbbá tény az is, hogy 1656 táján csaknem az egész város az új vallást követte, de azért még sem kellett később „gomba módjára teremni a katolikusoknak,“ hogy a protestánsok által birt templomokat és hivatalokat visszafoglalják, mert különösen határozatlan ki van fejezve czikkemben, hogy e célra: „külföldi nemeseket, sőt parasztokat és napszámásokat rendelének.“ Ezenkívül pedig azon idő alatt sem voltak ők minden üldözötés nélkül, s így igen valószínű, hogy a gyengébb, határozatlanb része ismét elpártolt; mint kivált később, midőn e vallási türelmetlenség annyira ment, hogy a protestáns mesterember nem csak polgári jogot nem nyert, hanem műveit sem volt szabad árulni, míg katolikusnak nem lett. Azonban dacára ezen üldözötéseknek Eperjesen még 1687 táján is számuk három annyi volt, mint a katolikusoké.

Különbön elég sajnós és kimondhatlan káros következményül volt a nemzeti kifejlődésre a vallási türelmetlenségből eredt huzamos testvérharc, mely valóban nem csak a magán- és közvagyonban, de még a legszentebb czélú intézetekben, és vallásos építményekben is valóságos „nasi-vasit“ játszott, — ma enyém, holnap tied, — de erről már mi nem tehetünk, a megtörténtet nincs hatalmunkban meg nem történné tenni; hanem tehetnénk igenis egyesült erővel arról, hogy legalább jelen felvilágosultnak mondani szerett századunkban az efféle türelmetlenség minden legkisebb csiráját elfojtsuk, vagy a multak efféle maradványát — pedig még sok van belőle — igyekezzünk örökre kiirtani; ezt kívánja tőlünk a mai művelt kor szelleme, de mindenek felett a haza java, és evvel együtt a nemzet anyagi és szellemi jóléte. — Isten őnnel. Ne felejte, hogy historiai tényekről szólottam, miket eltagadni hiában iparkodnánk. *Zombory Gusztáv.*

A „Csörsz árka“ mondái.

II.

A „Vasárnapi Újság“ f. é. 10. számában megjelent „Csörsz árka“ című közlés folytatán, felhivata érzem magam, a következőket tudatni. 1850 tavaszán Teleki Blanka grófnővel Pestről Szatmárba utaztunkban, a Tisza roppant nagy kiáradása miatt, pár napig a tengerre vált folyó partján, az árokszállási csárdában kelletidőznünk. Menhelyünkől nem messze volt a Csörsz árka, melynek regéjét akkor még csak Tompa Mihály, melyek költeményéből ismerők. A grófnőt érdeklé tudni, hogy a nép ajkán létezik-e valami szóhagyomány a csatornaszerű árokról, s egy a közönséges szántó földmívelőt megszólítottam hogy tud-e valamit ez árok történetéről? A földmívelő elbeszélése következé:

„Volt egyszer egy Csörsz nevezetű király, még régen, azt mondják, hogy az avarok idejében, és az Budán lakott. Onnan olykor le szokott jóni mulatni a Tisza partjára. Egyszer, mikor ott mulatna, meglát a nép között egy igen szép leányt, s mondta neki, hogy menne fel vele Budára. A leány vonakodott. Hanem mégis hosszas kérésre azt mondá a királynak, csak úgy menne el Budára, ha a király vizen vinné, s a hajóban ilve gyűmölcsöket szagathatna a parton levő fákrol. „Ekkor a király rögtön kihajátá a népet munkára, s itt ezen a helyen — Árokszállásnál —

elkezdé az árkot ásatni. A király annyira sietteté a dolgot, hogy azt mondá: míg az árok kész nem lesz, senki se mehét haza!

„Folyt a munka hosszasan, ott volt a kihajtott népek örege, ifja. Egyszer egy 18 éves ifju azt kérdezi anyjától: „Édes anyám mondja el nekem, hol van édes apám?“ Az anya elbeszélé, hogy fia még a bölcsőben volt, mikor Csörsz király atyját a többi néppel együtt kihajátá dologra, s még azóta haza nem tért az árokszállásról, mivel a király azt mondá, hogy míg az árok Budáig nem ér, addig senkinek se szabad haza menni. — Ekkor a fiu kapát vett a vállára, s elment atyját felkeresni.

„Hosszas bolyongás után rátalált a dolgozó tömegre, ott a hol most Ároktól van, s keresé, kérdeze atyját mindenkitől, de senki nem adhatott neki feleletet. Atyja nem volt a tömeg közt megtalálható, s így meg kellett halnia. Megszomorodva kérde a fiu, hol van a király? s a nép rámutatott egy a munkások közt parancsolva járó emberre. A fiu hozzá ment, s kérdeze atyját, de midőn a király sem adott neki megnyugtató választ, kétségbe esésében úgy ráütött a kapával a király fejére, hogy az rögtön szörnyet halt!

„A nép midőn látta, hogy a szarnoktól megszabadult, azonnal megszűnt dolgozni, s a hosszas távollét után mindenki elszédett régt elhagyott övének felkeresésére, s az ásás, ott a hol most Ároktól van, félben maradt.“

Eddig az árokszállási földmívelő elbeszélése, a mint az csaknem szóról-szóra van utána felírva. A grófnőt igen érdekelte ezen a nép ajkáról hallott érdekes elbeszélés, s a Tisza partján kényserült időzés nyereseményének tartá. Közölte a szóhagyományt Döbrentei Gáborral, ki rögtön költeményt kezdett róla írni, s tudtommal nyolczvan vers el is készült belőle. Hogy bevégezhette-e, arról többé nem volt tudomásom, mivel ezután nem sokára, a lelkes Döbrentei meghalt. Hátrahagyott iratai között bizonyosan meg volna található, a szeretettel dolgozott költemény. Érdekesen írta le a tiszpartti büszke kis lányt, a szenvedélyes Csörsz királyt, s a nép józan beszélgetéseit. s. a. t. — Mármaros-Szigeten, márcz. 10. 1865. *Lövei Klára.*

Egyveleg.

** (A bécsi egyetem 500 éves jubileumát) a bécsi egyetem tanulói közül valami őtszázan, köztük sok magyar, nemzeti ültőnyben, a „Silesia“, „Saxonia“, „Hilaria“, és „Markomania“ egyetemi szövetségek, s az egyetemi dalárda, márcz. 12-én este a hütteldorfi sörházban ülték meg. A lakoma a „Gaudemus igitur“ rál nyitattott meg, a „Vivat Akademia“ a legzajosb tetszésben részesült. Egy szónok, a tanulóknak mostani s jövőre való együléséit, a magyarkor és németek meggyőzését, sok tekintetben csaldott nézetek dacára. A magyar tanuló erre elénekelték a „Szózat“ ot. Éjféltájban a tanuló zárt sorokban visszatértek Bécsbe.

** (A tél délen s északon.) A veronaiak nagy meglepéddel beszéltek, hogy már évek óta nem volt oly jó télük, mint az idén. Mig a szomszédos tiroli hegyeket nagy hó fedi, Veronában a legkevesebb s legkellemeseb időjárás van. A vetések igen jól állanak s az élelmi szerek s különösen a bor ára leszállt. Pétervárról ellenben az írják, hogy Oroszországban már emlékeztet haladó idők óta nem volt a tél oly szigorú, mint az idén. A helységek a hó alatt vannak temetve. A hőmérő febr. 15-dikén 32 fok hideget mutatott, mi már 60 év óta nem történt.

** (Egy hivatalnok mint menyasszony.) Alsó-Stiria egyik nagyobb községében, mint ottani lapok írják, két ur farsang utolsó napjaiban házasságra lépett. Ez nem tréfa, hanem tökéletesen komoly dolog. Mindkét ur néhány év előtt jött a meg nem nevezett községbe, és ott hivatalt kaptak. Az egyik fiatal és csinos volt, bajusz és szakáll nélkül; a másiknál nem lehetett kételkedni, hogy férfi. Jó barátságban éltek együtt, minek azonban komolyabb következményei lettek, melyek a fiatalabb szakáltalan urat arra kényszerítették, hogy oltár elé lépjen és bevallja, miszerint ő tulajdonképen leány. A titkolózás okát nem lehet biztosan tudni.

** (Elsüllyedt város Jávában.) Jávában egy már századok óta kialudt vulkán mellett a lát által eltemetett városra akadtak. Hihetőleg ásásokat fognak rendezni azon a helyen.

T Á R H Á Z.

Irodalom és művészet.

** (Volkmann Róbert hangversenye) ma, márcz. 19-dikén lesz a muzemum díszteremben, s már azért is nevezetes, hogy az előadandó darabok mind Volkmann szerzeményei lesznek. A műsor a következő: 1. Második symphonia B-durbán, mely a legutóbbi philharmoniai hangversenyből ismeretes; előadja a nemz. színház zenekara. 2. Gordonka-hangverseny zenekar-kísérettel, 33-ik mű, előadja Szuk Róza. E mű, mely külföldön nagy tetszésben részesült, Pesten most adatik elő legelőször. 3. „Sappho”, drámai jelenet sopra magánhangra, zenekar-kísérettel, előadja Carina Anna. E művel szerző csak e napokban készült el, az tehát általában most kerül először közönség elé. A hangversenyben a nemzeti színház zenekara s más művészek és műbarátok fognak a hangversenyadóról szíveskedni közreműködni.

** (Jósika Miklós emlékiratainak) harmadik kötete is megjelent, s mint értesülünk, a negyedik is nem sokára elhagyja a sajtót. Ez a boldogult író és honfi életével egész a forradalom előtti évekig megismerteti az olvasót, s bár az emlékirat, mindnyam fájalmára, befejezetlen maradt: mégis a már meglevő rész méltán magára vonhatja a lekövetendő mindazok figyelmét, kik a nagy regényíró akármilyen személyesen, akár irodalmi működése után ismerték és tisztelték.

** (A Teleki-féle pályázat), mely az idén szomorújátékra volt kitzítve, mint halljuk elég eredménytelenséget vezetett, mert míg a múlt évben alig 5-6 darab pályázott, az idén 17 versenyzet, s ezek között is több figyelemre méltó mű akad. Legalább a nemzeti színházra nézve kedvező lesz e pályázat eredménye, hol jóvalvaló eredeti darabok mostanában minél ritkábbak.

** (Uj könyvek.) A regényirodalom kedvelői előtt örömmel fogadott hír lesz, hogy Lampel Róbert könyvkereskedésében megjelent a „Piros könyvtár” első, második és harmadik kötete, melyek Hugó Viktortól az „Elitelt utolsó napjai” című regények tartalmát foglalják magukban. — Továbbá ugyanott jelent meg az „Ügyvédek naplára” 1865-re, tárczákonyv alakban, mely czélszerű szerkesztése és kiállítását által ajánlható.

** (Megjelent beszélygyűjtemény.) „Tükördarabok” cím alatt a napokban jelent meg Balázs Sándor beszélyeinek gyűjteménye, két kötetben, nyolcz beszélyt foglalva magában, melyek a következők: „Henrik angyala”, „Jogászbál”, „Három gép”, „A szürke kaputom története”, „A kik az asztal végén ülnek”, „Náni néni”, „Tizenhat pengős szerelm”, „A gyermek alszik”. A két kötet ára 2 ft.

** (Magyar nyelvetan tól nyelven.) Hartleben és fia könyvkereskedésében tól nyelven egy magyar nyelvetan jelent meg, „Mlunica jazyka mardarského” czimvel. Szerzője Thull Lipót, az egykori tót vásárnapi újság szerkesztője. A könyv 172 lapra terjed s ára 1 ft.; tömeges megrendeléseknél azonban a kiadó aránylagos kedvezményekkel szolgálnak.

** (Magyar történelmi lap.) A dunántúli történetkedvelők legutóbbi ülésében Pesty Frigyes akad. tagot felszólított, hogy egy magyar történelmi lapot indítson meg, melynek biztosítására öt működő tag azonnal 50 példány átvételére ajánlközött.

** Uj zeneművek. Rózsavölgyi és társa műkereskedésében négy kis zenemű jelent meg Brunner-től, ismert dalművek után: 1. Donizetti „Bajtalt”; 2. Meyerbeer „Ördög Robert”; 3. Weber „Oberon”; 4. és 4. Preciosa” szintén Wehertől. Ára egyenkint 40 kr.

Egyház és iskola.

** (A m. kir. tud. egyetem) orvostanári kara az államvostani tanács tanársegédei állomására dr. Mangin Károly rókuskórházi segédorvost nevezte ki.

** (Kunszt József kaloccai érsek) 6 nmgáról, kinek arczképét lapunk f. évi 9-ik számában közöltük, itt jegyzünk föl pótlólag néhány általunk akkor meg nem említett adatot. Kunszt József a kaloccai s bécsei egyházzal egyesült főmegyék mostani érseke, szül. 1790-ik évi jun. 28-án; s miután iskoláit részint Budán, részint mint esztergami-egyházi növendék-pap Nagy-Szombathelyen és Bécében legszébb sikerrel bevégezte, 1813-ik évben pappá szenteltetvén, Drégelypalánkra se-

gédlelkésznek küldetett gróf Nádasdy Ferenc plébános oldala mellé, kinek később az érseki széken közvetlen utóda lón. De nem sokára a még akkor Budán székelő érsekelynöki hivatalhoz szentszéki jegyzőnek, azután a bécsei pázmán-papnövelde aligazgatójának nevezetett ki, mely minőségben 20 éven át működött nagy buzgalommal. Pozsonyi, majd esztergomi kanonokká nevezetvén ki, boldogemlékű Kopácsy József, Magyarország-nak e nagynevű primása, 1846-ban öt érseki hely-növére, mely fontos méltósággal öt később, a nagy érsek halála után, a káptalan bizalma ruházta föl, meg 1850. apr. 2-án kassai püspök, 1851. nov. 30-án kaloccai érsek lett, s hogy azóta mennyit köszönhet különösen egyházmezejére a kiváló tevékenységű férfi gondjainak, általános tudva van.

Közintézetek, egyletek.

** (A magyar tudományos akadémia) nyelv- és széptudományi osztályának márcz. 13-án tartott ülésében Toldy Ferenc tartott nagyérdemű értekezést „Szent Margit ó-magyar legendájáról”, melyet a tudós értekezést most rendez harmadik kiadásban sajtó alá. Az ó-magyar Margitlegenda szerzője ismeretlen. Alkalmánál egy dömés lesz a Nyulak- vagy Boldogasszony-szigetet kolostorból, a hogy eredetileg a Margitszigetet nevezték, s bizonyos, hogy a magyar legendás azt a Bosnyai-féle latin legenda alapján készítette, sőt fordította. még pedig 1306 körül. E magyar legenda mint kolostori olvasó-könyv, idők folytával sokszor módosítás ment keresztül, s egyik ányelvezett másolata azon codex, mely 1520 táján készült s most a nemzeti muzem birtokában van. — E nagy érdeklél hallgatott értekezés után Römer Flóris l. tag megjegyzé, hogy a martyanczi templomban (Vas megyében) megvan sz.-Margit arczképe 1392-ből. Ohajtond volna hű másolatban birni. — Most hétfőn lesz az akademiának utolsó ülése régi helyiségében.

** (A magyar képművészeti társulat) tagjainak száma jelenleg 852, kik közül 91 alapító tag. A társulat sorshuzása e hó 24-én megy végbe.

** (A kisdövény-intéz. teket Magyarországon terjesztő egyesület) 1863- és 1864-ről szóló évlapjai szerint, az intézet keletkezte, 1836-diki okt. hava óta 1861-diki decz. 31-keig az intézetbe 230 tanítvány iratt be. Ezen idő óta pedig még 39-en irattak be, kik az évlapokban névszerint elő vannak sorolva és részint mint okleveles óvodai tanítók már alkalmazva lettek. részint közlebb nyerne oklevelet. Férfjeik oldalán a képzésben résztvevő é vesz 8 nő, kikkel együtt a szemléyszám 47. Ezek között van 23 r. kath., 4 ág. hitv., 5 helv. hitv. s 5 héber. Jelenleg az intézetben 16 tanítvány van. Az intézettel egybekapcsolt példányóvoda népessége 1863-ban s 1864-ben 257 volt.

** (A pesti jogász-segélyelő-egylet.) márczius havára kiosztott 96 fot, melyből egy joghallgató 10 ft., egy 6 ft., négy 5 ft., tizenkettő 4 ft., négy pedig 3 ftig részesült. Ebédél egész óra kilen-czet látott el, félóra pedig négyet. E tudósítás alkalmával Székács Ferenc, egyleti titkár, a közönséget újra fölkéri, miként oly állomások betöltése körül, melyekre joghallgatók almasoknak mutatkoznak, az egyleti irodához (nagy egyetem 2-dik emeleten) fordulni sziveskednek.

Közlekedés.

** (A közlekedés a Dunán) már minden irányban megnyit. Bács felé folytonosan közlekednek a gőzhajók; lefelé azonban még e hó 12-ikén csak Mohácsig járhatók; Kupaszinnál a jég összetorlódot, s Vörösmartig a Duna jéggel volt borítva; Monostorszéket pedig az ár előntette. Ujabb tudósítások szerint azonban a jég már elvonult, s az egész pest-zimony-orsovai vonalon a gőzhajók közlekedése megindult. A helyi gőz-sők is megkezdtek járásukat, s reggeli 7-től esti 6 óráig közlekednek Pest és Ó-Buda között. Egyelőre Pestről minden páros, Ó-Budáról pedig minden páratlan órában indulnak.

** (Uj hid a Tiszán.) Záhony és Salamon között a Tiszán állandó hidat fognak építeni, mire a felsőbb engedély már leérkezett. A költségek nyolczvanezer forintba fognak kerülni, mely összeg három év alatt az országos építési alaphól fődözönd.

Balesetek, elemi csapások.

** (Halálös lövés.) Esztergomban, mint az ottani lap írja, e hó 12-kén éjféltájban Franke Frigyes nevű könyvkötő-legény több iparos legénytársával hazafelé menvén, a cs. kir. pénztár mellé állított katona-őr által agyonlövettet. A golyó jobb halántékába furdóva, innen balhalántékán is áthatott s az illető néhány percz mulva a helyszínen meghalt. Okai felől, miután a vizsgálát még nincs befejezve, semmi bizonyosat sem mondhatni. A katona azt állítja, hogy bántalmazták, a legények azonban másként adják elő a tény, s így ezek vallomását be kell várni.

** (Jótekonyság.) Az ungvári dalárda egyik dalestélyének jövedelméből 100 fot az ungvári gymnazium tápintézetének adott.

** (Gelenccsír híres rablóbandája) most már egészen kipusztult. Magát az elfogott rablóvezért a napokban szállították Szigetvárról Kaposvárra; megmaradt két társát pedig Sajtost és Vidét, e hó 12-ikén egy összecsapás alkalmával agyonlőtték a csendőrök.

** (A keringő, mint egy bál megbuktatója.) Mohácsos a kaszinó bálja megbukott, azon okból, mert nem tudtak megegyezni a fölött, vajjon fölvegyék-e a tárczrendbe a keringőt, vagy pedig ne? sokan mellette, többen ellene nyilatkoztak s utóbbira is szakadás lett a vége, mi a bált megbuktatta.

** (Halálözás.) A sz.-Benedek rend pannonhalma-szentmártoni óségi főpátságának főpátiája, Rimely Mihály, ki 22 éven át volt főpátiája a leg-érgebb magyar egyházi rendnek, márcz. 8-ikán Szent-Mártonban elhunyt, 72 éves korában. Béke legyen halmvai fölött!

** (Halálözás.) Tanács Neit, a szolnoki Ferencrendi zárda főnöke, e hó 7-én, élete 49-dik évében, meghalt.

** (Halálözás.) Kun-Szent-Mártonból írják nekünk: Folyó hó 6-án kísértük az örök nyugalom városunk több éven át volt főbíráját, a szegénytől és gazdagtól egyaránt tisztelt Tóth Lajost. — Szolgájon némi vizsgálatlással jelen szomorított részvevő és 8 neveletlen árnyákan azon őszinte örvéget, melyet a boldogult íránt, hilt te-mei elakaratásánál a nemes városi tanács, a da-lára, szóval az egész város tanusitni egykezett, olyannira, hogy még a koldusok is könyörögve kérték a testvőiket, engedjék nekik is vinni, hogy az 1863-dik inségés évben irántuk tanusított gondokodásáért hálajokat némileg lerohassák. — Nyugodjanak békében halmvai!

Mi újság?

** (Üdvözlés a pesti egyetemi hallgatókhoz.) A bécsei egyetem 500 éves jubileuma alkalmára e hó 12-ikén Hütteldorfban összegyűlt tanuló, pesti társaiknak táviratilag üdvözlésüket küldötték meg. Az üdvözlő sorok a segélyegylet elnökéhez voltak czimezve.

** (Magyar művész kitüntetése.) Doppler Ferencnek a pesti közönség előtt is jól ismert „Vanda” czimű operáját nem rég adták Stuttgartban rendkívüli sikerrel. Az előadásban a württembergi király is jelen volt, s Dopplert a tudomány és művészet nagy aranyérmével tisztelte meg.

** (Idétlen tréfa.) A sátor-a-ujhelyi cigányok minden télen az oda való szőlők karóit szokták kegyetlenül megdézsmálni s más tüzelő-szerek hiányában e karókat használják fel kunyhók fűtésére. Egy odaváló szőlőtulajdonos a szőlőkarók pusztításának megállítására azt a rozst tréfát követte el, hogy több vastagabb karót is veretett szőlejébe, melyek lóporral voltak megtöltve. A cigányok természetesen a vastagabb karók után kapkodtak, be is fűtöttek velök, de a kunyhónak egyik tetemes része csakhamar légbe-röplött s nem csak a kevés ágynemű s egyéb bur-zortzat jutott tönkre, hanem maguk is meg-sérültek.

** (Hármas szülöttek.) Buda-Ujlakon egy asz-szony e napokban egy fiút és két leányt szült.

** (Rákóczy fája.) A „Győri Közlöny”-ben olvassuk, hogy a csanaki és kisbárati határon van egy régi szifla, melyet a nép Rákóczy fájának nevez. Szólagomány szerint, e fához kötötté Rákóczy lovát, s ezért oly becsben tartja a nép, hogy sem rongálni, sem kivágni nem enged. El-fagyott ágai maguktól törednek le. A mult napokban egy síheder botnak való egyik lenyuló kis ágát letörte s érette ugrani kellett, mert az arra menők meg akarták verni.

** (Mészökött katona-kötelezettek.) A Fogaraszvidékeről Oláhországba szökött katona-köte-lezetek lajstroma, mely minden évben meg szokott jeleni, az idén 1113 hadköteles ifjút idéz egy év alatti pontos megjelenésére.

** (Növendeköltség.) Friedmann Salomon és Bernát rimaszombati lakosok, vezetéknevüket fel-sőbb engedély mellett „Kármán”-ra változtatták.

Melléklet a Vasárnapi Újság 12-ik számához 1865.

** (Bécses ajándékok a muzem számára.) Xántus János a nemzeti muzemumak megint igen érdekes tárgyakat ajándékozott: öt darab azték faragványt, melyeket Xántusnak, midőn még Colimában amerikai konzul volt, harmadéve egy mexikói tábornok, Doblado Manuel ajándékozott. Ez ereklyéket egy saúnczásatál alkalmával fel-fűdött azték sírban találták, s a tábornok, ismer-vén derék hazánkfának mitárgyak gyűjtése kör-ül buzgalmat, szép levél kíséretében küldte el azokat neki.

** (Jótekonyság.) Az ungvári dalárda egyik dalestélyének jövedelméből 100 fot az ungvári gymnazium tápintézetének adott.

** (Gelenccsír híres rablóbandája) most már egészen kipusztult. Magát az elfogott rablóvezért a napokban szállították Szigetvárról Kaposvárra; megmaradt két társát pedig Sajtost és Vidét, e hó 12-ikén egy összecsapás alkalmával agyonlőtték a csendőrök.

** (A keringő, mint egy bál megbuktatója.) Mohácsos a kaszinó bálja megbukott, azon okból, mert nem tudtak megegyezni a fölött, vajjon fölvegyék-e a tárczrendbe a keringőt, vagy pedig ne? sokan mellette, többen ellene nyilatkoztak s utóbbira is szakadás lett a vége, mi a bált megbuktatta.

** (Halálözás.) A sz.-Benedek rend pannonhalma-szentmártoni óségi főpátságának főpátiája, Rimely Mihály, ki 22 éven át volt főpátiája a leg-érgebb magyar egyházi rendnek, márcz. 8-ikán Szent-Mártonban elhunyt, 72 éves korában. Béke legyen halmvai fölött!

** (Halálözás.) Tanács Neit, a szolnoki Ferencrendi zárda főnöke, e hó 7-én, élete 49-dik évében, meghalt.

** (Halálözás.) Kun-Szent-Mártonból írják nekünk: Folyó hó 6-án kísértük az örök nyugalom városunk több éven át volt főbíráját, a szegénytől és gazdagtól egyaránt tisztelt Tóth Lajost. — Szolgájon némi vizsgálatlással jelen szomorított részvevő és 8 neveletlen árnyákan azon őszinte örvéget, melyet a boldogult íránt, hilt te-mei elakaratásánál a nemes városi tanács, a da-lára, szóval az egész város tanusitni egykezett, olyannira, hogy még a koldusok is könyörögve kérték a testvőiket, engedjék nekik is vinni, hogy az 1863-dik inségés évben irántuk tanusított gondokodásáért hálajokat némileg lerohassák. — Nyugodjanak békében halmvai!

** (Halálözás.) Kun-Szent-Mártonból írják nekünk: Folyó hó 6-án kísértük az örök nyugalom városunk több éven át volt főbíráját, a szegénytől és gazdagtól egyaránt tisztelt Tóth Lajost. — Szolgájon némi vizsgálatlással jelen szomorított részvevő és 8 neveletlen árnyákan azon őszinte örvéget, melyet a boldogult íránt, hilt te-mei elakaratásánál a nemes városi tanács, a da-lára, szóval az egész város tanusitni egykezett, olyannira, hogy még a koldusok is könyörögve kérték a testvőiket, engedjék nekik is vinni, hogy az 1863-dik inségés évben irántuk tanusított gondokodásáért hálajokat némileg lerohassák. — Nyugodjanak békében halmvai!

Nemzeti színház.

Péntek, márcz. 10. „Port a szemébe.” Vigj. 2 felv. Franciaából fordított Feleki. Ezt megelőzte „Robin orvos” vigj. 1 felvonásban.

Szombat, márcz. 11. „Észak csillaga.” Opera 3 felv. Meyerbeertől. Ez operát jelenleg az énekar-személyzet javára adták, s a közönség különö-sen a földszinten nagy számmal jelent meg, érdemlett jutalmazására azoknak, kik mint a művészet szerény munkásai, összesen oly nagy befolyással bírnak az előadások jó vagy rossz sikerére. Ezuttal a kar jó működése méltó dicse-retet érdemelt.

Vasárnap, márcz. 12. „Szökött katona.” Nép-szímű 3 felv. Szilgietitől. Örvedetes, hogy az egy idő óta a nemzeti színháznál mellőzött nép-szíművek újra visszafoglalják illő helyüket, melyek különben már Balázs-Bognár Vilma kedves magyar dalai által is sok élvézetet nyujtanak a közönségnek.

Hétfő, márcz. 13. „Armány és szerelem.” Szomorjáték 5 felv. Irta Schiller.

Kedd, márcz. 14. „Alarczos bál.” Opera 5 felv. Zenéjét szerzette Verdi.

Szerda, márcz. 15. „Szeleburdi.” Vigjáték 3 felvonásban.

Csütörtök, márcz. 16. „Észak csillaga.” Opera 3 felv. Meyerbeertől.

Nyílt tér.*

— **(Beküldetett.)** Tudva van, hogy gr. Thun mexikói császári tábornok nagy mennyiségű „Élet-italt” rendelt meg Werther bécsei füraktrában, oly czélból, hogy az összetborzott önkényes csapatokat a tengeri nyavalya és lázas betegsé-gek ellen a Mexikóba szállítás ideje alatt meg-óvalmazza.

Az azóta Európába érkezett örvedetes hírek szerint, ezen Werther Frigyes által Magyarorszá-gon feltalált „Életitalt” nevű háziázer kitűnő hatá-sának bizonyult be a legfényesb eredményeket mutatta fel, miután a legénységet a tengeri kór s más bajok ellen meglédelmezte.

Megrendelések elfogadtatnak Budán az „Élet-italt”-gyárban.

* E rovatban közölték ezekéért csupán a sajtóható-ság irányában vállal felelősséget a szerk.

Szerkesztői mondanivaló.

7595. **Felsőbánya.** K. G. Azon vagyunk, hogy a kül-dött életkép kellő alakban lésson napvilágot. Az adatok érdekesek, csak az összehállításban kívántunk volna nagyobb gyakorlatosságot s szabatosabb, a bizományban eljárunk s reméljük, az illető helyen tudósították őnt.

7596. **Babony.** Sz. J. Újvárosi új a tapasztalásnak ily dű tárházait sorainkban. A küldött opusból egyetemes használni fogunk. Ritka ember már az, ki az 1815-i bécsi kongresszusról csak egy beszéd, mintha tegnap történt volna. A mai nemzedék már a 48-napokra is elég visszamelegkezi. Leginkább feltűntek a levélben e sorok: „En 1814-től fogva se Pesten nem voltam, se levelet oda nem küldöttem, kivéve egyet néhai Fáy András urhoz.” Azt hisszük, hogy az ilyen ritka irástudót ha másképp nem lehetne, országos költségek kellene ide hozatni. — Az eladó példányok ügyéről, ha szükség lesz, tudósítjuk őnt.

7597. **Bordal.** Nem mondiam stb. Káromkodó ke-mény természet, de a verselés annál puhább, formátlanabb.

7598. **Krasznaparti.** Tegyünk, önményeket kérünk a Kraszna partjáról; az okoskodást bizzuk azután az értel-mes olvasóra.

7599. **Őszszel.** Annak idejében megjárta volna, de most már — itt a tavasz! Ném a sárga, hanem a zöld levél lesz maholnap a jelszó.

7600. **Maszak Hugo** ur számára egy levél van letéve szerkesztői iródnakban.

7601. **Hazám előjáróhoz.** Szeretnők tudni, hogy kiket ért a czikriko ezen nevezet alatt? Hol, melyik osz-tályban keresi ezen „előjárókat”? Hivatlanok, katonák, papok, tudósok, birtokosok, kereskedők, iparosok vagy mások osztályok foznának-e szobán? De akkor egye-nesen ezekhez kellene fordulni.

7602. **Buda.** Kr. tr. A czikket közönségetlenné tettük. Bár mielőbb közölhetnők az érdekes monográphiát.

7603. **Csendes titokban.** Tisztán lyaai jellegűnél fogva valamely szépirodalmi lapban inkább foglalhatna helyet.

7604. **Hidvég.** L. M. Mihelyt a tér s a lap oekono-miája engedi.

7605. **Nagy-Igmand.** L. S. Sajnálva mondjuk, hogy ellenvetésünket az újabb levél sem szüntette meg. A leg-főbbbet pedig meg ki is felejtettük a multkor, s ez abból áll, hogy ama népevelési állapot nem egyesek jötekonysá-gára kell bízni, hanem közösen kötelező, országos erővel létrehozni. A többi mind igen dícséretreméltó magán-igyekezet, de ideiglenes e mulkönyv. Várjunk jobb időket s ne komponjeljünk regényes tervekkel, melyekre állandó épületet rakni nem lehet.

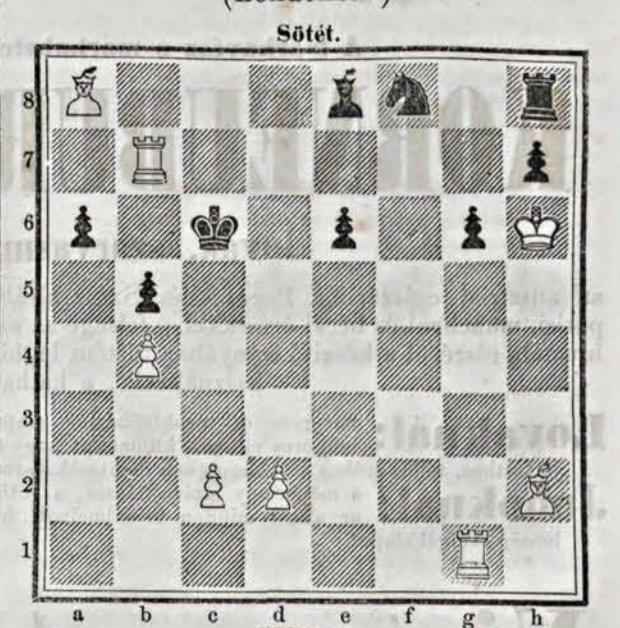
— **A Vasárnapi Újság régi évfolyamai:** Eladó! 1) A Vas. Újság 11. évi (1854-1864) évi teljes folyama, ép állapotban, tisztán felkémény kötésben: Ára az egésznek 55 ft.

(A venni szándékozó Békés-Csabán Kemény Mihály mérnök szivesége útján azonnal átveheti a példányokat.)

2) A Vas. Újság és Polt. Újságok 10 évi (1855-1864) folyama, 20 kötet borítéka fűzve; kevés csonta számmal. Együtt 40 ft. kiküldési áron; hanem a ki többet ad érte, az kapja, miután a pénz jötekonny czélra van szánva. (Bővebben értesít Szegehő János, Babony, u. posta Miskolcz.)

SAKKJÁTÉK.

272-ik sz. feladvány. — Grimshaw-tól (Londonban).

Világos indul, s 3-ik lépésre matot mond.

— **A pesti sakk-kör tornája,** mely febr. 2-án kezdődött, e hó 12-én véget ért, még pedig döntetlen eredményel, a mennyiben hárman voltak, a kik husz-husz játszma közül csak hármat vesztek el, s így 17 nyert csatát, s részint önkéntes meghódolást tudnak felmutatni. Ezek: Csereyben I., Engel Imre és Zaáry Zsigmond, a kik hárman nyertik a kitzítói jutalmakat; de hogy ki lesz az első, kité a második jutalom, azt a következő napokban egymás közt rendezendő új harcok döntik el. Legközelebb állt még, négy veszett játszmával. Ginter Károly, kiről megemlítendő, hogy ellene mind a három díj nyerveje csatát veszített. A többi küzdök még több verséssel, részint idő közben lerakta a fejevert. — Az alább következő játszma egyik a torna-játszmák közül.

64-dik számú játszma.

CS. I. és STRAUSS H. között. Pestben, 1865. febr. 19-én, a sakk-körben.

Világos. (Cs.)	Sötét. (St.)	Világos. (Cs.)	Sötét. (St.)
1. e2-e4	e7-e5	14. Kgl-h1	Hc2-ai
2. Hg1-f3	Hb8-c6	15. Hb3-d5	Fc8-e6
3. Ff1-c4	Ff8-e5	16. Hd5-d6+	Ka8-e7
4. 0-0	Hg8-f6	17. Fc4-c6	Ba8-d8
5. d2-d4	Fc5-d4	17. Hf6-d5+	Ke7-e6
6. Hb3-d4	Hc8-d4	18. Vd3-h3+	f7-f5
7. f2-f4	d7-d6	19. Vh3-f5+	Ke6-d6
8. f4-e5	d6-e5	20. Vb5-f7	Vc5-a5
9. Fe1-g5	Vd8-e7	21. Vf7-e7+	Kd6-c6
10. Hb1-c3	Ve7-c5	22. Bf1-c1+	Kc6-b5
11. Fg5-f6	g7-f6	23. Bc1-c5+	Sötét há- rom lépés után mat.
12. Vd1-d3	Hd4-c2+		

A 267-dik számú feladvány megfejtése. (Vekerle Lászlótól Pesten.)

1. F e 7 - e 5 + ... K f 6 - e 5 :
2. H g 7 - e 8 . . . . . tetsz. szerint
3. V - vagy H - 4 mat.

Helyesen fejtek meg. Vasváriban: Fülöp József. — Sárospatakon: H. Nagy Lajos. — Nagyváradon: Pál Rezső. — Miskolczon: Czenthó József. — Szalacson: Kovács József. — Zsigó Endre. — Apáti-Keresztúron: Szántó J. — Hátzagon (Erdélyben): Fischer Henrik. — Pesten: Rózsá-ági Márton. — A pesti sakk-kör.

Mai számunkkal küldetik szét Ka-chelmán Károly gép- és gazdasági eszkö-zeknek árjegyzéke.

TARTALOM.

Wagner Richard (arczkép). *Dalmady Gyözü.* — A jurdus-világból (vége). *Pálffy Albert.* — A tél Orosz-or-szágból (képpel). — Két ház Pesten (IV. és V. fővárosi kép). — A pesti iparban és a hitel-találjonosok egylete. *Pesty Frigyes.* — Rendkívüli hírek az emberi nemről (folyt.). — Válasz Rásbárszky Endre sazzai plébánosnak urnak *Zom-bory G.* — A Csász

HIRDETÉSEK.

A marhavész s marhabetegségek ellen mint óvszer ajánlatik a

KORNEUBURGI MARHAPOR

lovak, szarvasmarhák és juhok számára,

az ausztriai császárság, Porosz- és Szász királyságok által engedélyezve, kiténtve a londoni 1862-iki, párisi, müncheni és bécsi érmekekkel, 5 felsége az angol királynő, valamint a porosz király főudvarmesterei hivatala részéről a készítő irányában történt leghizelgőbb elismerési iratok szerint — a legkínálóbb eredménnyel használtatik, s hathatósan bizonyulván be különösen:

Lovaknál: mirigyes és torokfájdalmak esetében s a vérféjésnél, a te- belgőres ellen, s különösen hogy a lovak jó testben, teljes erőben s vidámságban fenntarthatanak.
Juhoknál: a májmételey eltávolítására, a rohadás s az altest minden fájdalmainál, hol tét- lenesség szolgál alapul.

Továbbá:

Virággyanta (Blüthenharz)

a házi-állatok terméketlensége ellen.

Valódi minőségben kapható:

Pesten: Török J. gyógyszerterében, király-utca 7-ik szám alatt, — Thalmayer és társa, — Halbauer testvérek, — Glats I. F. — **BUDÁN:** az udvari gyógyszerterében. 980 (1-3)

„Hungaria“ biztosítóbank.

A „Hungaria“ biztosítóbank című magyar biztosító-társaság működését rövid idő előtt megkezdvén, azon oknál fogva bátrak vagynak, a t. ez. közönségnek becses tudomására hozni, miszerint nevezett biztosító-intézetnek **Borsod-, Heves-, Alsó-Zemplén-, Torna-, Gömör-, Szabolcs-, Bereg- és Zólyom megyékre** néve megalapított vezér-ügynöksége reánk bízott, s kerületünkben

tűzkár elleni biztosítások

a legméltányosabb feltételek mellett jutányosan úgy általunk, mint minden nagyobb helyen felállított fő-, kerületi és alügynökséink által eszközölhetők.
Middn arról a nagydíjű hazai közönséget értesíteni van szerencsénk, felkérjük egyszerűs mind belső intézetünk szives pártolására, ajánlja minden a biztosítás körébe eső szolgáltatunkat, s kijelentvén még ez alkalommal, miszerint minden e tekintetben hoznánk érkezendő kérdésre készséggel nyújtunk felvilágosítást. — Miskolcz 1864., december elején.

A „Hungaria“ biztosítóbank miskolczi vezér-ügynöksége. **LICHTENSTEIN és FÜRÉSZ.**

922 (4-6)

MÖSSMER JÓZSEF

rumburgi vászonraktára a „menyasszonyhoz“ Pesten, uri- és zsidó-utca szögletén, b. Örezy-féle házban.

ajánlja igen jól rendezett árúkat, ugyint: rumburgi, hollandi, creas, szilézai és fonal-vásznak, 3/4, 1/2, 1/4 széles ágyle- peddéknek való vásznak, 30 rófi asztalneműk, 6, 12, 18 és 24 személyre való asztalterítékek, törülközők, asztalbroszkok különféle nagyságban, asztalkendők, kavéskendők, fehér és színes vászon-zsebkendők, angol és francia battikendők, fehér és tarka vászon esinval-ágyeműk, butoresinvalok, nankingok, színes perkalok, gazdasági ruha- szövetek, színes ingkémek, asztal- és ágyterítők, ugyint mindenféle fehér szövetek, fehér perkal, battist, clair, moul, nyári piké, madapolan, angol shirding, piké és zsinoros parket, piké-szoknyák és takarozók különféle nagyságban; ezen kívül angol gypjubáronyok, orlean- és lüster-szövetek, ruháknak való jutányos gypjuszövetek, színes alszoknyák, amerikai bőrök, viaszos vásznakat és több itt meg nem nevezett cikkeket

legjutányosra szabott áron.

A vásznak valódiságaért Jótállás biztosítottik. Vidéki megrendelések, az előadás szerint, pontosan és jól teljesítetnek. 1010 (3-3)

Hallatlan olesó!

Legolcsóbb **könyvek raktárában**
Posten, fehér hajó-utca 1. szám alatt, „fehér hajó“ vendéglőben kaphatók: **uj, hibátlan példányokban!**
Fényes E. Magyarország geogra- phiai szótara, melyben minden vá- ros, falu és puszta, betűrendben kö- rülményesen leíratik. 4 kötet. 8 ft. helyett **csak 2 ft. 50 kr.**
Bohíves J. Közhasznú baromrovosi könyv. Pályadíjnyertes munkájának 18-ik kiadása után **Prédy István.** 2 ft. helyett **csak 1 ft.**
Magyarország felosztása, várme- gyékre és szolgabírói járásokra. 1 ft. helyett **csak 50 kr.**
Arany Janos. Nagyidai ezigányok. Hős költemény. Olcsó kiadás **csak 50 kr.**
Kálnoky gr. Karacsai Indár. Tört. regény. 3 kötet. 3 ft. helyett **csak 90 kr.**
Ugyanitt rendkívül olcsó áron kaphatók: **Regények, novel- lák, költemények stb. a legjobb szerzőköl magyar, francia és né- met nyelven!** 1029 (1)

LÓHERE- MAGVAK,

valódi francia és magyar luczerna, legjobb minőségű

paraffin-kocsikenőcs,

olajbogyó-gépolaj,

KAZÁN-KŐANYAG,

a víz- és kazán-kő tökéletes eltávolítására gőzkazánok- és gőzmozdonyoknál, s azok további képződés megállítására — leg- jutányosb árért kaphatók:

BLAU M. P.

Pesten, régi posta-utca 8. sz. a. 999 (3-3)

Pénz-kölcsön!

Alólírottak sikerülvén a legbiztosabb uton magát a legelőkelőbb házakkal össze- kötötésbe hozni, miáltal lehetővé tétetik, hogy bárkinek, ki őt kölcsön felvétel iránt megkeresi, — előrebocsátván azt, hogy az illető elegendő biztosítékot (kizárva a bér- házakat) képes kimutatni, legelőkelőbb 3-4 hét alatt a kívánt összeget, ha még oly nagy volna is az, kifizetve megkapja. Több ily kölcsön kieszakolésról magát bármikor igazolhatja. Végül hátra hagyok még azt is megemlíteni, hogy bármi néven nevezendő tisztelet-díjat előre nem kívánok; — a fel- vett kölcsön kifizetése után az illető felekre bízatik a megfelelő jutalmazás, s megelé- gszem azzal, hogy ha az nekem egyelőre írásilag biztosítatik. — Debreczen, márczius hóban 1865.

Streisker Manó. Iroda: Széchenyi-utca 1763. sz. alatt.

szőlővesszők

gyökeres s sima legjobb fajta vörös és fehér folyvást kaphatók. 100 darab a gyökeresnek 1 ft., 100 darab a sima vesszőnek 40 kr. a. é.

Sir Antal, bortermesztő Egerben. 1014 (2-6)

Titkos betegségek

és idült, súlyos utóbbjai ellen, több évi tapasztalás és a világhírű **Ricord** (egykori párisi tanárnak) tammódja után, siker biztosítása mellett rendel **SUGAR** orvosador. — Lakása föld- utca 3-ik szám, a József-tér sarkán. — Elfogad 11 órától 1-ig. Nőket 8-16 (18-24) óráig. Megkereshető levél által is.

A márcziusi vásárra.

Édes, kedves atyámia!
Kell-e neked vásárnia?
Ha kell, hogy ne legyen hija:
Épen négy forint a díja, —
S legyen pap, vagy csizmadíja,
Ha nem lyukas a pruzsija,
Bizony nincs is annak hija.
Azért kedves atyámia!
(Ejnye hol egy kadencia?)
Fizess elő! (Igy legjobb.)
Füles Bagoly.

Ezt minden okos ember olvassa el!

Minden rangu rendű olvasóimhoz!
A patoki diáknak volt egy esküje, a ki aranyat hordott neki; s mit tett a diák?...
Neked, kedves olvasóm, van egy „Füles Bagoly“, a ki ugyan nem hord neked aranyat, sőt még ha bankó van, azt is elviszi, de igenis hordja neked — az aranyál drágább portékát — a jó kedvet!
Azért te, kedves olvasóm, hálából meg ne öld a te böles madaradat, a „Füles Bagolyt“, hanem tápláld őt, a hogy illik.
Hiszen ez a **Bagoly** oly kevéssel beéri, hogy egy egész évre elég neki négy veres tollu csirke — négy forint!
Hanem a „Füles Bagoly“ olyan madár, a ki két fészekben lakik: az egyik fészke van az egyetem-utczán 4-ik szám alatt, azért az ennalóját csak ide kell neki küldeni, meg pedig ily renndel:
A ki egész évre ohajlja házi madárul . . . . . 4 ft.
A ki félévre kívánja . . . . . 2 ft.
A ki negyedévre akarja . . . . . 1 ft.

A ki pedig tíz előzetőt gyűjt a „Füles Bagolyra“, azt ingyen fogom megtisztelni hetenkint látogatásommal minden csütörtökön.
A másik fészke a „Füles Bagoly“ ur-utczán van 6-ik szám alatt. E fész- kében renndei belügyeit, s elfogad minden humorisztikus és szatirikus falatot, azon hozzátevéllel, hogy ha frisek a falatok, jó pénz is fizet érteik.
Végre ezennel kijelenti, hogy az egész évban haszójain megjelenendő legjobb ilyféle akár prózai dologra, akár versre, mely hozzá bekiolditok, hat darab aranyt tűz ki jutalmul, valamint a legjobb képtárgyat is hat arannyal fogja jutal- mazni.
No de többet nem beszélek: okos emberekhez szoltottam, kik ugyis tudják, hogy itt a negyedév, hát csak tessék előfizetni a legolcsóbb képes humorisztikus heti lapra!

A „Füles Bagoly“.

A „Füles Bagoly“-nak fennirt kiadványát méltányosnak találjuk és aláírjuk. Pesten, 1865. márczius kavában.

Heckenast Gusztáv, kiadó, egyetem-utca 4-ik szám alatt.

Komócsy József, felelős szerkesztő, uri-utca 6-ik sz.

T. cz. kereskedők számára!

FIGLER ANTAL ÉS TÁRSA

csipke és himzések gyári raktárából
Pesten, a régi német színház-épületben, a nagy hid-utca szögletén,

tisztelettel ajánlatnak nagy választékban mindennemű **FEHÉR HIMZÉSEK ÉS FÜGGÖNYÖK,** csipke-nagykendők és Bournus-köpenyegek, krinolinok (amerikai stb.), hajreczék s fejdíszek, zuávingecskék, **FÁTYOLOK,** és különböző új divatu női piperék, szabott gyári áron. 1027 (1)

Fontos mezei-gazdák és építési vállalkozók számára!

Van szerencsénk ezennel tisztelettel jelenteni, hogy tűzmentes **patent-asphalt-háztető-nemezeink** fóráktárát, mely már Magyarországon könnyű, tartós és olcsó háztetőző anyagnak ismertettél el, — házak, oszúrok, fészterek stb. tetőzésére — a cs. kir. osztrák birodalom összes területeire nézve

PÜRNER KRISZTIÁN urra ruháztuk át Pesten, 3 korona-utca 23-ik szám alatt, hol is minden megkívántató tudakozásokra kellő válasz adatik, s a megrendelések gyorsan és pontosan eszközöltetnek. 992 (3-10)

Anderson D. és fia Belfast-ban.

Szőlővesszők, virág- s főzelekmagvak.

Alólírottak van szerencsége jól válogatott mindennemű friss és megpróbált főze- lék-magvakkal dúsan ellátott raktárát ezennel tisztelettel ajánlani. Ugyanott kaphatók továbbá minden fajta gyökeres szőlővesszők, gyümölcsfák s ültetvények, angol kertek telepítésére, tetszés szerinti nagyságban, a legjutányosb áron. — A megrendelések gyors és pontos eszközés biztosítása mellett. — A t. cz. közönség nagyobb kényelmére magvain gyűjteményként kaphatók, és pedig:

Főzelek-gyűjtemények. 10 fajta 60 kr., — 15 fajta 1 ft., — 20 fajta fajta 2 ft.

Virág-magvak. Nyári virágok: 10 fajta 40 kr., — 20 fajta 80 kr., — 30 fajta 1 ft. 20 kr., — 40 fajta 1 ft. 60 kr., — 50 fajta 2 ft. 20 kr., — 60 fajta 2 ft. 40 kr., — 70 fajta 2 ft. 60 kr., — 80 fajta 2 ft. 80 kr., — 90 fajta 3 ft. 20 kr., — 100 fajta 3 ft. 40 kr., — 110 fajta 3 ft. 60 kr., — 120 fajta 3 ft. 80 kr., — 130 fajta 4 ft. 20 kr., — 140 fajta 4 ft. 40 kr., — 150 fajta 4 ft. 60 kr., — 160 fajta 4 ft. 80 kr., — 170 fajta 5 ft. 20 kr., — 180 fajta 5 ft. 40 kr., — 190 fajta 5 ft. 60 kr., — 200 fajta 5 ft. 80 kr.

Dinnye-magvak. A legnemesebb sárga- és görög- dinnyéből 40 fajta sárga- és 20 fajta görög-dinnye fajta 80 kr., adagja 10 kr., — 10 fajta 60 kr., — 20 fajta 1 ft., — 30 fajta 1 ft. 50 kr.

Kívánatra már készletben meglévő magfélék kihagyatnak s azok mások- kal helyettesitetnek. — Továbbá elvállalok minden a kertészetre vonatkozó megrendeléseket, például: **Kerti-tervek** készítését, **költségvetéseket** stb. Kívánatra sorsjegyeket ingyért s azonnal kiszolgáltatnak.

Marc Ferencz.

1025 (1) Budán, városmajor-utca 299-ik szám alatt.

A legnagyobb vászonruha-raktárban

váczi-utca,

„Ypsilantihoz“ Pesten,

kaphatók a legolcsóbb áron és legnagyobb választékban minden- nemű fehérneműk férfiak, hölgyek és gyermekek számára, ugyint:

2000 darabnál több férfi-ingek rumburgi vagy hollandi vászomból darabja 3 ft, 3 ft 25 kr, 3 ft 50 kr, 4 ft, 4 ft 50 kr, 5 ft, 5 ft 50 kr, 6 ft, 6 ft 50 kr, 7 ft, 8 ft, 10 ft, 12 ft.

10000 darabnál több színes férfi-ingek 1000 különböző mintában, régibb mintájú 2 ft, legújabb minták és legdivatosabbban varrva 2 ft 50 kr, 3 ft.

Fehér pamut madapolan férfi-ingek 1 ft 75 kr, 2 ft, 2 ft 50 kr, 3 ft, 3 ft 50 kr, 4 ft, 4 ft 50 kr.

Férfi-gatyák vaszomból, magyar vagy félmagyar mintára 2 ft, 2 ft 25 kr, 2 ft 50 kr, 3 ft, 3 ft 50 kr.

Női ingek rumburgi vaszomból, simák 2 ft 50 kr, 3 ft, 3 ft 50 kr, 4 ft, 5 ft.

Női ingek rumburgi és hollandi vaszomból hímézve 4 ft, 5 ft, 6 ft, 7 ft, 7 ft 50 kr, 8 ft, 9 ft, 10 ft, sveiczi és francia mellmustrával 4 ft, 4 ft 50 kr, 5 ft, 5 ft 50 kr, 6 ft, 7 ft.

Füligek vaszomból 4 éves 1 ft 80 kr, 2 ft 10 kr, 6 éves 1 ft 85 kr, 2 ft 40 kr, 8 éves 2 ft, 2 ft 45 kr, 10 éves 2 ft 10 kr, 2 ft 65 kr, 12 éves 2 ft 40 kr, 2 ft 90 kr, 3 ft, 3 ft 50 kr, 4 éves 2 ft 65 kr, 3 ft 15 kr, 4 ft 20 kr, 16 éves 3 ft, 3 ft 50 kr, 4 kr, 4 ft 50 kr.

Színes füligek 4 éves 1 ft 25 kr, 6 éves 1 ft 40 kr, 8 éves 1 ft 55 kr, 10 éves 1 ft 75 kr, 12 éves 1 ft 90 kr, 14 éves 2 ft 10 kr, 16 éves 2 ft 20 kr.

Mindennemű teli alsó mellények, nadrágok, harisnyák és egyéb teli czikkek férfiak és hölgyek számára nagy választékban.

Fóráktára a legjobb 3/4, 4 és 5 rőf széles amerikai krinolinoknál fehér vagy hamuszín darabja 2 ft 50 krtól 6 ftig, vörös 5 ftől 8 ftig.

Színes alsó szoknyák legfinomabbak, darabja 6 ft. 50 kr., 7 ft., 7 ft. 50 kr.

Ferstel orvos tyukszem-irtőszere egy üvegecske 50 kr.

És sok egyéb kész fehérnemű cikkeket, melyekről az árjegyzék kívánatra bérmen- tesen elküldetik.

Továbbá ajánljuk nagy raktárunkat rumburgi, hollandi, irlandi, kreasz- és bőrvásznakban a legolcsóbb gyári áron.

Vászonsebkendők tucaztja 3 ft, 3 ft 50 kr, 4 ft, 4 ft 50 kr, 5 ft, 5 ft 50 kr, 6 ft, 7 ft 50 kr, 8 ft, 9 ft, 10 ft, egész 20 ftig.

Törülközők tucaztja 6 ft, 6 ft 50 kr, 7 ft, 8 ft, 8-16 ftig.

Színes agyi kanavász vége 9 ft, 10 ft, 11 ft, 12 ft, 13-16 ftig.

Valóságos vászon-asztalnemű. Asztalkendők tucaztja 5 ft 30 kr, 6 ft 20 kr., 6 ft 60 kr, 7 ft 50 kr, 8 ft, 9 ft.

Abroszok minden nagyságban hat személytől 24-ig. Asztali készletek 6, 12, 18 és 24 személyre. Legjobb minőségű kötő-czerna csomója 1 ft 20 kr, és 1 ft 60 kr.

Nagy választás **ágyterítők, pique és tricót-paplanokból, kavés-kendőköl** és minden a nembe végtő cikkekből.

Raktárunkban vett cikkeknél nagy előnyul szolgál az, hogy minden megvett, az árjegyzéggel ellátott czikk 14 nap alatt nemcsak kicserélhető, hanem egyszerűs mind ki nem elégités esetben az ár vissza is adatik.

Szállítások minden irányban, az ár előleges bekioldése mellett vagy utánvétellel gyorsan és legjobban eszközöltetnek, ugyint mindenmű megrendelések mustra szerint leghamarább elkészittetnek.

Kollárits József és fia. 941 (5-6)

Mi a nők legfőbb disze?

Kétségenkívül a szép, tiszta arc. Kiktől a természet e díszet megtagadta, semmivel se szerethetik meg oly könnyen, mint a

LILIAEE PARISIENNE

szépitő-szer használatával. Ezen szer rövid idő alatt a bőrt nemcsak széplőtől, máj- folttól stb. megtisztítja, hanem az arcnak fiatal frisseséget, elvességet és élénk rugalmasságot is kölcsönöz. — Angol- és Franciaország legmagasabb körében kő- használatuak let, s nevezetesen az arcnak az a bámulatos frissesége, tisztasága, mely Angolországban az idegent meglepi, igen sok esetben a **Lilicée Parisienne** használa- tának köszönhető.

Egy tégely, mely 8-10 hetig is eltart, elegendő a legszebb és legtisztább arczból előhozására.
Egy tégely ára használati utasítással 3 ft. Pakolásért 20 kr.
Fórákhely PESTEN: Pórfi Ferencz, vaczi-utca, „arany gyűrűhez“, hová kértenek a kereskedő urak intézni megrendeléseiket.
Rakhelyek Pesten: Lueff M., Vértess S. illatszór-kereskedések, — Thalmayer A. és társa, — Molnár J. vaczi-utca 20-ik szám alatt. 975 (2-12)

LANG M.

Pesten, nagy-hiduteza 2-ik szám alatt, Szina-féle ház, az „angol királynő“ szálloda mellett, ajánlja nagyban s kicsinyben a legújanyosb árak mellett gyönyörű, gazdag választékú belföldi, szász és angol

PORCELLAN és WEDGEWOOD, asztali-, thea-, kávé- és gyümölcs-teritekeit, pipere- és mosdó-edényeit, fényüzési czikkeit, s az általánosan kedvelt

BÉCSI KÖEDÉNYEIT.

Mindenemü megrendelések elfogadhatnak, a leggyorsabb idő alatt s legújanyosabb ár mellett teljesítenek. Vidékire szállításoknál leggyesebb pakolás, biztos, gyors és jutányos kézbesítésre a legnagyobb gond fordítatik. 1028 (1-3)

MÜLLER TAMÁS

kalap gyára Pesten, király-utca 8. sz.

ezennel tisztelettel jelenti a t. cz. közönségnek, hogy nála mindenemü s a legújabb mintára készített kalapok kaphatók, urak hölgyek és gyermekek számára, a lehető legújanyosb áron.

Régibb kalapok divatszertüvé változtatása szinte elfogadhatik s azok gyorsan és pontosan teljesítenek. 1008 (3-3)

Hirdetmény.

Vastag István urnál Gyöngyösön

megérkeztek tőlünk a friss vetemény- és virágmagvak, a keresettebb fajták, s a legjobb minőségben. Kapható egyszersmind a fentirtinál tetszés-szerinti megrendelésre bérmentesen a mi általános hitelnek örövendő és kitünő virágkerti és mezei veteménymagvainak, növény-, gyümölcs esemétek, györegyikéink stb. 55-dik évi folyamán jegyzéke. Elfogad továbbá részünkre szives megrendeléseket, melyeknek pontos eszközlését főfeladatunknak tartandjuk. — Erfurt, 1865.

1026 (1-3)

Platz C. és Fia.

a porosz király ő felsége udvari szállítmányosai.

BODÓ GUSZTÁV

Pesten, vaczi-utca, a „Nador“ átellenében,

ajánlja ujonnan nyitott

rőfös és női divatkereskedését,

ellátva mindenemü legújabb bel- és külföldi kelmékkel, egy a jelen, mint minden követező idényre a legújabb választékban, különösen pedig gyapju-szővetek 24 krtól a legújanyosabbig; angol lusterek, sima és mintázott 75 krtól 1 ft. 50 krig; sima caschmir és delainek minden divatszínben; batiztok 35 krtól 52 krig; mousselin 50 krtól 1 ftig; nyomtatott delain- és caschmir-kendők 5 ftől 10 ftig; sima és himzett fekete caschmir-kendők selyem-rujjal 10 ftől 40 ftig.

Es számtalan, ezen szakmához tartozó női divatcikkek, a lehető legújanyosabb megválasztott áron. — Vidéki megrendelések pontosan és gyorsan intéztetnek. — Kivánatra minták, ár- és szélesség-jegyzékkel szivesen eszközlötnek. 1022 (2-3)

VETŐMAGVAK.

HOFFMANN J.

Pesten, a Dunasoron, kis-hiduteza szögletén, „az angol királynő“ című szállodában, a „VETŐHEZ“

ajánlja nagy raktárát mindenemü gazdasági magvakból, ugymint: löhere- és takarmányfű-magvakat stb., valódi hollandi és francia konyha-, kert- és főzék-magvakat; fa-, juhar-, eger-, nyír-, yeresfenyő-, lucfenyő-, erdei fenyő-, akac- és epermagvakat stb., több száz fajú legszebb virágmagvakat, ezek közt a valódi kitünő erfurti ibolyákat, ősi rózsákat stb., valódi haartemi virág-hagymákat, legszebb györegyikéket. Ezeket kívül folyvást kaphatók: növényföldök, kuba-hárshejak és francia folyékony mézgak (faviaszak) jutányos áron. 1009 (2-3)

Arjegyzék ingyen szolgáltatik.

Kiadó-tulajdonos Heckenast Gusztáv. — Nyomatott saját nyomdájában Pesten, 1865 (egyetem-utca 4-ik szám alatt).

Hirdetmény.

Csak rövid időre, a jelen pesti vásár tartama alatt,

áruba bocsát

az óriáshegyi takács-egylet bizottmánya a régi német színház-terén, b. Sina-féle 1-ső sz. házban,

RINGAUF és HOEPFNER

urak fehér-árúkereskedése mellett, a kedvezőtlen időviszonyok s bukások következtében

400 darab

rumburgi és sziléziai hegyi vásznat, rumburgi asztalneműket, zsebkendőket és kanavásznakat,

50%-tel olcsóbbért

a gyári-árakon alul.

1 darab fehér fonalvaszon, gyári-ár 18 ft., most csak 9 ft. 50 kr.

1 darab 30 rőfös házi-vászon, gyári-ár 22 ft., most csak 11 ft.

1 darab 30 rőfös rumburgi kreasz-vászon, gyári-ár 25 ft., most csak 13 ft.

1 darab 37 rőfös kézi-fonalvaszon, gyári-ár 30 ft., most csak 15 ft.

1 darab rumburgi vászon 8 ingre, gyári-ár 34 ft., most csak 16 ft.

1 darab 40 rőfös hollandi ezérna-vászon, gyári-ár 32 ft., most csak 16 ft.

1 db. 40 rőfös rumburgi ezérnavászon, gyári-ár 35-45 ft., most csak 18-22 ft.

1 darab 50 rőfös hollandi vászon, gyári-ár 46-55 ft., most csak 28-28 ft.

1 darab 50 rőfös konstanci vaszon, gyári-ár 56-80 ft., most csak 28-40 ft.

1 darab 54 rőfös legkitünőbb rumburgi vászon 26, 28, 30, 35, 40, 45, 50, 60, 70 ftig a legújanyosabbak.

1 darab rumburgi színes ágynemű-kanavász, most csak 11, 12, 14 ftig a legújanyosabbak.

1 tucat fehér vászon-zsebkendő 1 ft. 60 kr., 2 ft. 50 kr., 3, 4, 5, 6 ftig a legújanyosabbak.

1 tucat francia batizt-zsebkendő 4, 5, 6, 7, 8, 10 ftig a legújanyosabbak.

1 damaszt-asztaltertek 6 személyre 5, 6, 7, 8, 9, 10 ftig a legújanyosabbak, 12 személyre még egyszer annyit.

1 tucat jóféle cseléd- vagy konyhakendő ára most csak 2 ft. 50 kr.

1 tucat damaszt-törökös-kendő vagy damaszt-asztalkendő ára most csak 5, 6, 7, 8, 9, 10 ftig a legújanyosabbak.

A most divatozó színes gyapju-alsó-szoknyák ára most csak 5 ft.

A legszebb téli-ruhakelmék hölgyek számára, rőfe 25, 30, 40, 50, 70 krig.

1 rőf széles legújanyosabb minden színű cachemirek, rőfe 80 kr.

Hogy az eladás a legnagyobb mérvben és gyorsasággal eszközlöt-hessék, — mindazok, kik legalább 25 ftig vásárolnak, egy fél tucat francia batizt-zsebkendőt, 50 ft. bevásárlásnál egy ruhakelmét, és 100 ft. bevásárlásnál egy divatos longshawit kapnak ráadásul.

Megrendelések, a pénzösszeg beküldése vagy postai utánvét mellett a leglelkismeretesbben fognak teljesítenni. — E tárgybani leveleket elfogad:

METH S.

Pesten, a régi német színház-terén, b. Sina-ház 1. sz. a.

WETZER és KUNZ

ajánlják

rumburgi, hollandi, kreasz, bőr és sziléziai

vásznakal

nagyszerűen rendezett raktárunkat;

továbbá: 6, 12, 24, 36 személyre való asztal-garnitúrákat, minden megkivántató nagyságu asztali és törökös-kendőket, fehér és színes csinvat-vásznakat, különféle szélességű perkalit, mont, batizt-clair és linon-szőveteket; 1/4, 1/2, 3/4 szélességű sárga, fehér és rózsaszínű nankin, mindenemü bélesnek való organtín és mousslin, svejezi és alakozott mousslin-függöny, fekete és színes orlean-szőveteket, fehér és színes férfi-ingek és labravaloikat. — Azonkívül találhat még raktárunkban mindenemü viaszos és amerikai bőrvásznak, ponyva, foszlány, bélesnek való savolyok, 1/4, 1/2 széles vitorla-, szalmazsak- és házi-vásznak; továbbá gyapju- és pamut-szővetek, színes perkalok, mindenemü nadrag-kelmék stb.

Az első és leghirnevesb gyárakkal összekötöttségünk által azon kellemetes helyzetben vagyunk, hogy a legújanyosb árakat szabhatjuk, mely tekintetbeni meggyőződés szerzésére a t. cz. közönséget, minden tiszteltetüljesen meghívjuk, kijelentjük, hogy a lenvasznak valódiságért kezeséget vállalunk. 1028 (2-2)

Az árjegyzéket kivánatra kézbesítjük.

Eladási helyiség a „szép juhásznéhoz“ Pesten,

az uri- és kigyó-utca sarkán (ugynevezett „párisi csarnok“).

Pest, márczius 26-án 1865.

Előfizetési feltételek 1865-dik évre: a Vasárnapi Ujság és Politikai Ujdonságok együtt: Egész évre 10 ft. — Fél évre 5 ft. — Csupán Vasárnapi Ujság: Egész évre 6 ft. Félévre 3 ft. — Csupán Politikai Ujdonságok: Egész évre 6 ft. Fél évre 3 ft.

Hirdetési díjak, a Vasárnapi Ujság és Politikai Ujdonságokak illetőleg, 1863. november 1-től kezdve: Egy, négyezer hasáboztó petít sor ára, vagy annak helye egyszeri iktatásnál 10 kba; háromsor- vagy többszöri iktatásnál csak 7 kba számítatik. — Külföldre névze kiadó-hivatalunk számára hirdetésményeket elfogad, Hamburg és Altonában: Haasenstein és Vogler. — M. Frankfurtban: Otto Mollien és aeger könyvkereskedése; Bécsben: Oppelik Alajos. — és Pesten: a kertész-gazdasági ügynökség is. Jöcszért, 14. sz. a. Bélyeg-díj, külön minden iktatás után 30 ukr.

Ybl Miklós.

A képzőművészeteknek talán egy ágában sem vagyunk képesek hazánkban s hazai tehetségektől oly szép haladást tanúsító eredményeket felmutatni, mint az ép oly fontos, mint komoly építészeti terén. E lapokban is gyakran volt alkalmunk ez állításunk bizonyosságául egyes szebb épületeink s építőmestereink ismertetését közölni, s ime ezuttal ismét egy jeles magyar építész érdemeit van alkalmunk méltányolni.

Ybl Miklós székesfehérvári származásu hazánkia több mint husz éve, hogy az ország fővárosában működik, s nem csak itt, hanem a haza külön vidékein is számos jeles építészeti mű hirdeti azóta az ő alkotó erejét s kiviteli ügyességét. Egyaránt meglepő építményeinek száma s a rajtok igénybe vett styllformák változatossága. Ybl Miklósnak elismert erős oldala az, hogy műveiben a szépség mellett a gyakorlati czélyszerűség kivánalmáinak is mindenkor eleget tenni iparkodik s tekintetbe veszi mindig a kor és helyzet igényeit. Művei közül csak a nevezeteseket szándékunk itt elősorolni.

Egyik legelső munkája, melylyel a külföldi tanulmányaiból hazatért fiatal építész nevet alapított magának az országban, a nagy-károlyi nagy templom. (V. U. 1857. 26.) uri bőkezűség folytán eszközlöt megújítása volt. Eredeti templom-építményei között meglejtjük a francia renaissance-styllü kápolnát Irsán, s a babiloniai styllben épült, 8 szögletű, 5 tornyu kecskeméti prot. templomot. Legjelesebb s legnépszerűbb műve azonban e szakban a híres főthi templom (rajzát s részletes leírását a V. U. 1856. évi 1. s 1862. évi 16. számában közöltük); ez gr. Károlyi István vallásos buzgósága és nagylelkűsége folytán épült s Pest környékének egyik legsűrűbben látogatott építészeti nevezetességét képezi a közel Főth helység regényes parkjában.

Ybl Miklós többi nyilvános építményei között meg kell említenünk a nemzeti muzeum mögött 1858-ban épült nemzeti lovarda

épületét (lásd V. U. 1858. évi 7. szám), melynek főresztét egy téres és szép, fedett lovalgóliskola képezi s melynek gyakorlati berendezése a dícséretet méltán kiérdemelte. Az Ybl által épített magánpaloták között legjelesebbek gr. Festetics György szép palotája a muzeum közelében (lásd Vas. Ujság 1864. évi 34. számát), melynek mind külső, mind belső elrendezése szolid jó izlésről tesz tanúságot. Szintén Ybl műve lesz a fentebbi palota közelében most épülő gr. Károlyi Lajos-féle palota, melynek építése a gróf halála után kissé megakadt ugyan, de azon

berek, iparosok és művészek által fog véghez vitetni.

Ybl emléképményei között is két ismert jeles művet említhetünk: az egyik a mult évben elkészült Széchenyi-terem a nemzeti muzeum könyvtárában, mely az ő terve szerint rendeztetett be (lásd V. U. 1864. évi 51. számát); a másik Kazinczy dícs-csarnoka Széchalmon, melyet egy régi görög styllü templom mintájára 1862-ben készített el Ybl, a nemzet kegyetes adakozásai következtében (l. V. U. 1863. évi 24. számát).

Attérve az építészet decorativealis, díszítési ágára, itt is építészünk két szép művéről, illetőleg terveről tehetünk említést. — Az egyik egy sétány részletes terve szülővárosa Székesfehérvár számára; a másik egy japáni kéjjakkal ellátott festői park tervezete az upesti szigeten.

Nem szólunk azon számos kész tervekről, melyek Ybl tárczájában hevernek, s melyek valószínűsége az idők körülmények vagy már egészen meghiusították, vagy későbbi időkbe halaszották. A többi között a kir. kuria építendő új épületére névze van egy kész terve, mely a szakértők teljes méltánylásával találkozott. Az akademia palotájához — közbejött személyes okok miatt — ugyan nem nyujtott be tervezetet, azonban az épített bizottmány itt is Szkalnitzky Antalt és Yblt tisztelték meg azon bizalommal, hogy az elfogadott Stailer-féle terv szabályszerű kivitele az ő szellemi és anyagi vezetősöknök adassék át. S ma holnap ezen szép épület, Pest egyik ékessége, szintén egészen készen fog állani, s az építés anyagi részének kezelése körül Yblnek van itt is sok érdeme.

A mi Ybl Miklós u. n. civil-építészeti, a bérházakat illeti, e téren is igen kellemes változtatásokat hozott be a Pesten sokáig divatozott kaszánya-styllbe. Egyik legszebb bérháza a kőfaragó s szobrász művekkel dusan ellátott takarékpénztári épület Budán a lánchíd közelében (l. V. U. 1865.

YBL MIKLÓS.